

Ett modernt och stärkt skydd för Sveriges säkerhet – ny säkerhetsskyddslag

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till en ny säkerhetsskyddslag. Den nya säkerhetsskyddslagen ersätter den nuvarande säkerhetsskyddslagen (1996:627).

Den nya lagen innehåller krav på åtgärder som syftar till att skydda uppgifter som är av betydelse för Sveriges säkerhet eller som ska skyddas enligt ett internationellt åtagande om säkerhetsskydd. Även skyddet av andra säkerhetskänsliga verksamheter, t.ex. samhällsviktiga informationssystem, förbättras. Det förtydligas att lagen gäller i både allmänna och enskilda verksamheter. Den nya lagen tydliggör vidare skyldigheterna för den som bedriver säkerhetskänslig verksamhet och vikten av att verksamhetsutövarna genomför säkerhetsskyddsanalyser för sina verksamheter.

Den nya lagen och de följdändringar i andra lagar som den för med sig föreslås träda i kraft den 1 april 2019.

Utskottet föreslår även tre tillkännagivanden med anledning av yrkanden i en följdmotion. Förslagen rör följande frågor:

- Tillsynsmyndigheternas ansvar och befogenheter bör regleras i säkerhetsskyddslagen.
- En översyn bör göras av tillsynsmyndigheternas ansvar, organisation och resursfördelning.
- Det bör utredas om säkerhetsskyddslagen i större omfattning ska gälla för Regeringskansliet.

I betänkandet finns en reservation (V).

Behandlade förslag

Proposition 2017/18:89 Ett modernt och stärkt skydd för Sveriges säkerhet – ny säkerhetsskyddslag.

Fyra yrkanden i motioner som väckts med anledning av propositionen.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Utskottets överväganden	6
Ett modernt och stärkt skydd för Sveriges säkerhet - ny säkerhetsskyddslag	6
Reservation	22
Riktlinjer för utkontraktering av it-verksamhet, punkt 2 (V).....	22
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	23
Propositionen	23
Följdmotionerna	23
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	25
<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets lagförslag	51
<i>Bilaga 4</i>	
Konstitutionsutskottets yttrande 2017/18:KU4y	52
<i>Bilaga 5</i>	
Försvarsutskottets yttrande 2017/18:FöU8y	60

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Ett modernt och stärkt skydd för Sveriges säkerhet – ny säkerhetsskyddslag

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. säkerhetsskyddslag,
2. lag om ändring i polislagen (1984:387),
3. lag om ändring i elberedskapslagen (1997:288),
4. lag om ändring i lagen (1998:938) om behandling av personuppgifter om totalförsvarspliktiga,
5. lag om ändring i lagen (2006:128) om säkerhetsskydd i riksdagen och dess myndigheter,
6. lag om ändring i lagen (2007:258) om behandling av personuppgifter i Försvarsmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst,
7. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400),
8. lag om ändring i polisdatalagen (2010:361),
9. lag om ändring i lagen (2018:1767) om geografisk miljöinformation med den ändringen att 15 § ska ha den lydelse som utskottet föreslår i bilaga 3,
10. lag om ändring i lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet med den ändringen att ordet "har" före orden "kunnat konstaterats" i 11 kap. 2 § första stycket 5 ska utgå,
11. lag om ändring i lagen (2014:514) om ansvar för vissa säkerhetsfrågor vid statsministerns tjänstebostäder.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2017/18:89 punkterna 1–11.

2. Riktlinjer för utkontraktering av it-verksamhet

Riksdagen avslår motion
2017/18:3980 av Linda Snecker m.fl. (V).

Reservation (V)

3. Tillsynsmyndigheternas ansvar och befogenheter

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att tillsynsmyndigheternas ansvar och befogenheter ska regleras i säkerhetsskyddslagen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3999 av Tomas Tobé m.fl. (M, L, C, KD) yrkande 1.

4. Tillsynsmyndigheternas ansvar, organisation och resursfördelning

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om en översyn av tillsynsmyndigheternas ansvar, organisation och resursfördelning och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3999 av Tomas Tobé m.fl. (M, L, C, KD) yrkande 2.

5. Säkerhetsskyddet i Regeringskansliet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att utreda om säkerhetsskyddslagen i större omfattning bör gälla för Regeringskansliet och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3999 av Tomas Tobé m.fl. (M, L, C, KD) yrkande 3.

Stockholm den 3 maj 2018

På justitieutskottets vägnar

Annika Hirvonen Falk

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Annika Hirvonen Falk (MP), Helene Petersson i Stockaryd (S), Elin Lundgren (S), Krister Hammarbergh (M), Anders Hansson (M), Petter Löberg (S), Adam Marttinen (SD), Roger Haddad (L), Linda Snecker (V), Andreas Carlson (KD), Lawen Redar (S), Sanne Lennström (S), Ellen Juntti (M), Pål Jonson (M), Rickard Nordin (C), Patrick Reslow (-) och Sultan Kayhan (S).

Redogörelse för ärendet

I detta betänkande behandlar utskottet proposition 2017/18:89 Ett modernt och stärkt skydd för Sveriges säkerhet – ny säkerhetsskyddslag. I propositionen föreslår regeringen en ny säkerhetsskyddslag som ersätter den nuvarande säkerhetsskyddslagen (1996:627).

Regeringens förslag till riksdagsbeslut återges i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

Riksdagen beslutade den 18 april 2018 om ändringar i lagen (2010:1767) om geografisk miljöinformation i en bestämmelse som omfattas av det nu aktuella lagförslaget (prop. 2017/18:133, bet. 2017/18:CU21, rskr. 2017/18:233). Lagändringen träder i kraft den 25 maj 2018. För att samordna de aktuella lagändringarna har utskottet tagit fram ett förslag till lag om ändring i lagen om geografisk miljöinformation. Utskottets förslag finns i bilaga 3.

Två motioner har väckts med anledning av propositionen. Förslagen i motionerna återges i bilaga 1.

Utskottet beslutade den 22 mars 2018 att ge konstitutionsutskottet och försvarsutskottet tillfälle att yttra sig över propositionen och följdmotionerna i de delar som berör respektive utskott.

Konstitutionsutskottets yttrande finns i bilaga 4. Försvarsutskottets yttrande finns i bilaga 5.

Utskottets överväganden

Ett modernt och stärkt skydd för Sveriges säkerhet - ny säkerhetsskyddslag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till ny säkerhetsskyddslag och de föreslagna följdändringarna i övriga lagar.

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att tillsynsmyndigheternas ansvar och befogenheter ska regleras i säkerhetsskyddslagen och tillkännager detta för regeringen.

Riksdagen ställer sig även bakom det som utskottet anför om en översyn av tillsynsmyndigheternas ansvar, organisation och resursfördelning och tillkännager detta för regeringen.

Riksdagen ställer sig slutligen bakom det som utskottet anför om att utreda om säkerhetsskyddslagen i större omfattning bör gälla för Regeringskansliet och tillkännager detta för regeringen.

Riksdagen avslår en motion om riktlinjer för utkontraktering av it-verksamhet.

Jämför reservationen (V).

Propositionen

Bakgrund

Regeringen beslutade den 8 december 2011 att ge en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av säkerhetsskyddslagstiftningen. Utredningen, som tog namnet Utredningen om säkerhetsskyddslagen, presenterade i mars 2015 betänkandet En ny säkerhetsskyddslag (SOU 2015:25).

När det gäller utkontraktering av säkerhetskänslig verksamhet har händelser i närtid och påpekanden från Säkerhetspolisen visat på att ytterligare åtgärder än dem som föreslagits i betänkandet En ny säkerhetsskyddslag kan behöva vidtas. Regeringen beslutade därför den 23 mars 2017 att tillsätta en utredning med uppdrag att kartlägga och föreslå åtgärder som motverkar att uppgifter som gäller Sveriges säkerhet eller säkerhetskänslig verksamhet utsätts för risker i samband med utkontraktering, upplåtelse och överlåtelse av sådan verksamhet, och föreslå olika förebyggande åtgärder, t.ex. tillståndsprovning. I utredningens uppdrag ingår även att föreslå ett system med sanktioner i säkerhetsskyddslagstiftningen och att föreslå hur en ändamålsenlig tillsyn enligt lagen ska vara utformad (dir. 2017:32). Utredningen om vissa säkerhetsskyddsfrågor (Ju 2017:08) ska redovisa sitt uppdrag senast den 31 oktober 2018. Frågan om tillsyn behandlas därför endast delvis i propositionen.

I avvaktan på utredningens förslag har regeringen beslutat att skärpa kraven på statliga myndigheter när de utkontrakterar säkerhetskänslig verksamhet. Enligt en ändring i säkerhetsskyddsförordningen (1996:633), som trädde i kraft den 1 april 2018, ska statliga myndigheter, innan en utkontraktering inleds, samråda med någon av tillsynsmyndigheterna Säkerhetspolisen eller Försvarsmakten. Säkerhetspolisen eller Försvarsmakten ska också ha möjlighet att besluta att sådana förfaranden inte får genomföras.

Behovet av en ny lag

Säkerhetsskyddslagen har varit i kraft i mer än tjugo år. Förutsättningarna för säkerhetsskyddet har under denna tid förändrats på många sätt. Den nuvarande säkerhetsskyddslagen är i första hand inriktad på att skydda rikets säkerhet, vilket främst förknippas med militära förhållanden. Berörda myndigheter, som Säkerhetspolisen och Försvarsmakten, har pekat på att det behövs relativt omfattande förändringar av det nuvarande regelverket.

Främmande staters underrättelseverksamhet har de senaste decennierna breddats mot forskning och utveckling inom civila områden samt mot politiska frågor och information som rör samhällsviktiga system. It-angrepp i olika former betraktas som ett av de allvarigaste hoten. Samtidigt kvarstår underrättelsehoten mot militär verksamhet och mot information av betydelse för försvaret av Sverige.

Dagens säkerhetspolitiska hot är ofta gränsöverskridande och icke-militära, och utgår inte sällan från icke-statliga aktörer. Exempel på sådana hot är internationell terrorism och andra typer av grov gränsöverskridande brottslighet, informations- och cybersäkerhetshot, spridning av massförstörelsevapen samt framställning och transport av vapen, komponenter och teknologi.

Vidare har sedan säkerhetsskyddslagen trädde i kraft digitaliseringen och användningen av informationsteknik genomgått en betydande förändring. Internet har radikalt förändrat förutsättningarna för informations-säkerhetsarbetet. Informationstekniken genomsyrar i dag i stort sett alla aspekter av samhällsviktiga verksamheter. En rad verksamheter, både hos det allmänna och inom näringslivet, är helt beroende av digitala system för bl.a. styrning, reglering och övervakning. Stora informationsmängder, såväl öppna som hemliga, hanteras i dag i informationssystem. En storskalig it-incident bedöms i dag kunna få allvarliga konsekvenser för samhällsviktig verksamhet och kritisk infrastruktur. På grund av samhällets ökade it-beroende är risken stor för att samhällsviktiga system, t.ex. finansiella system, ledningscentraler för trafiksystem, administrativa och medicinska system inom sjukvården, digitala kontrollsystem för el och vatten samt elektroniska kommunikationer, skulle drabbas med allvarliga konsekvenser som följd.

Avreglering och konkurrensutsättning av samhällsviktig verksamhet har vidare inneburit att det område som ligger utanför det direkta tillämpningsområdet för den nuvarande säkerhetsskyddslagen har kommit att

öka alltmer. I dag är en stor del av de verksamheter som är viktiga för det svenska samhällets funktionalitet inte under direkt statligt inflytande. Sådana verksamheter bedrivs och förvaltas i stället i stor utsträckning av enskilda aktörer. Även utländskt ägande eller inflytande är numera en realitet inom samhällsviktiga verksamheter. När verksamhet utkontrakteras ställs säkerhetsskyddet inför särskilda utmaningar, vilket inte minst händelserna vid Transportstyrelsen som uppmärksammades i media sommaren 2017 påvisat.

Globaliseringen och det ökade internationella samarbetet har slutligen medfört att gränserna för vad som är att hänföra till rikets inre respektive rikets yttre säkerhet har ändrats, liksom att uttrycket rikets säkerhet har utvidgats. Sverige deltar i stor omfattning i internationella samarbeten för fred och säkerhet där känsliga uppgifter utbyts med andra länder och mellanfolkliga organisationer. Den ökade samverkan med andra länder har inneburit ett växande behov av att anpassa säkerhetsskyddet till åtaganden som följer av folkrättsliga förpliktelser.

Den nya lagen

Regeringen föreslår att den nuvarande säkerhetsskyddslagen ska ersättas med en ny lag. Även den nya lagen ska benämnas säkerhetsskyddslag. Enligt regeringen fungerar stora delar av den nuvarande lagstiftningen bra, och dessa delar bör behållas. Vissa förtydliganden av reglerna är emellertid nödvändiga, liksom vissa förändringar i sak. Den nya lagen bör dessutom vara mer flexibel över tid än den nuvarande och kunna möta skiftande förhållanden. Liksom nu bör lagen ge ett skydd för de för landet allra viktigaste samhällsfunktionerna samt utgöra ett stöd för internationell samverkan på säkerhetsskyddsområdet.

Tillämpningsområdet

Regeringen föreslår att den nya lagen ska gälla i alla verksamheter som till någon del är av betydelse för Sveriges säkerhet eller som omfattas av ett internationellt avtal om säkerhetsskydd som Sverige åtagit sig att följa. På samma sätt som gäller i dag ska endast sådana verksamheter som har ett kvalificerat skyddsbehov omfattas av säkerhetsskyddslagen. Behovet av skydd för verksamheter som inte anses ha ett så kvalificerat skyddsbehov, men som ändå kan anses samhällsviktiga, får i första hand tillgodoses genom annan kris- och skyddslagstiftning.

Gränsdragningen mellan verksamheter som bör falla under säkerhetsskyddslagens tillämpningsområde och sådan verksamhet som av andra skäl är samhällsviktig är svårdefinierad. Enligt regeringen bör rikets säkerhet också i fortsättningen avgränsa tillämpningsområdet för säkerhetsskyddslagen, men justeras språkligt till Sveriges säkerhet. Uttrycket omfattar sådana övergripande nationella intressen och samhällsvärden som också en reformerad säkerhetsskyddslag bör skydda.

Frågan om vad som kan anses utgöra verksamhet av betydelse för Sveriges säkerhet är grundläggande för att lagstiftningen ska kunna tillämpas och att rätt skyddsnivå ska kunna uppnås i de allra mest skyddsvärda verksamheterna.

Det är därför enligt regeringen viktigt att den nya lagen ger bästa möjliga stöd för tillämparna att göra riktiga bedömningar. Regeringen anser dock att det är svårt att konkretisera avgränsningen ytterligare. Att ange alla skyddsvärda verksamheter i författning är enligt regeringen inte lämpligt eftersom det skulle riskera att ge en främmande makt eller andra antagonistiska aktörer information om vilka de mest skyddsvärda verksamheterna i samhället är.

Det är grundläggande för såväl den nu gällande som den nya lagstiftningen att ansvaret för identifiering och bedömning av behovet av säkerhetsskydd är knutet till verksamhetsutövarna. Att ge tillsynsmyndigheter ansvar och mandat att utifrån sin analys peka ut vilka verksamheter som omfattas av lagstiftningen bedömer regeringen inte vara lämpligt. På samma sätt som gäller inom t.ex. kris- och beredskapslagstiftningen måste det vara den enskilda verksamhetsutövarens ansvar att hålla sig informerad och bedriva sin verksamhet enligt lagar och regler även på detta område. Säkerhetspolisen, Försvarsmakten och de övriga tillsynsmyndigheterna kan dock genom föreskrifter, rekommendationer och rådgivning bidra till att underlätta arbetet med sådana frågeställningar för berörda verksamhetsutövare. Arbetet med säkerhetsskydd behöver i princip föregås av ett aktivt ställningstagande från verksamhetsutövaren till frågan om man till någon del bedriver säkerhetskänslig verksamhet. Om verksamhetsutövaren landar i att så är fallet ska verksamhetsutövaren utreda behovet av säkerhetsskydd i en säkerhetsskyddsanalys. Regeringen uppmärksammar att många remissinstanser har påpekat att det kan vara svårt att avgöra om en verksamhet, helt eller till viss del, har betydelse för Sveriges säkerhet. Regeringen räknar därför i propositionen upp olika faktorer som är av betydelse vid verksamhetsutövarens bedömning (s. 44 f.).

Regeringen bedömer vidare att den nya lagen behöver innebära ett tydligare stöd för skyddsåtgärder i fråga om uppgifter som omfattas av internationella säkerhetsskyddsåtaganden. För att detta ska få ett tydligt genomslag i lagstiftningen bör det direkt i lagtext anges att säkerhetsskydd ska avse även verksamhet som omfattas av ett internationellt säkerhetsskyddsåtagande, dvs. uppgifter som Sverige i förhållande till någon annan stat eller mellanfolklig organisation genom någon form av säkerhetsskyddsavtal har åtagit sig att skydda.

Säkerhetsskyddslagens huvudsakliga funktion är att säkerställa ett skydd för de verksamheter som är allra mest skyddsvärda för nationen. Den typen av verksamhet kan finnas i såväl offentlig som enskild regi, och det saknas enligt regeringen skäl att göra skillnader i lagens tillämpningsområde beroende på verksamhetsform. Det bör tydligt framgå av lagen att den gäller för alla typer av verksamheter som bedriver säkerhetskänslig verksamhet. De skyddsintressen som lagen tar sikte på bör anges i ett gemensamt uttryck. Den verksamhet som lagstiftningen ska skydda ska enligt förslaget benämnas säkerhetskänslig verksamhet.

Regeringen anför slutligen att det särskilda tillägg om skydd mot terrorism som finns i den gällande säkerhetsskyddslagen bör tas bort, eftersom uttrycket Sveriges säkerhet också täcker in de verksamheter som tillägget tar sikte på.

Säkerhetsskydd

Säkerhetsskydd definieras i den nya lagen som skydd av säkerhetskänslig verksamhet mot spioneri, sabotage, terroristbrott och andra brott som kan hota verksamheten samt skydd i andra fall av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter. Med säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter avses i lagen uppgifter som rör säkerhetskänslig verksamhet och som av den anledningen omfattas av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) eller som skulle ha omfattats av sekretess enligt den lagen, om den hade varit tillämplig. Det senare är ett tillägg i den nya lagen för att tydliggöra att säkerhetsskyddslagen ska tillämpas i såväl allmän som enskild verksamhet. Verksamhetsutövaren behöver alltså enligt förslaget göra en fiktiv sekretessbedömning för att avgöra om uppgifterna i verksamheten är sådana att säkerhetsskyddslagen är tillämplig på verksamheten. Regeringen noterar att detta kan innebära svårigheter för verksamhetsutövarna men anser att problematiken får lösas i samverkan med Försvarsmakten, Säkerhetspolisen och övriga tillsynsmyndigheter.

Verksamhetsutövarens skyldigheter

Det behöver enligt regeringen vara tydligt i den nya lagen vilka krav som ställs på verksamhetsutövarna. Det införs därför enligt förslaget en särskild bestämmelse som anger dessa skyldigheter. Enligt bestämmelsen ska den som bedriver säkerhetskänslig verksamhet utreda behovet av säkerhetsskydd, dvs. göra en säkerhetsskyddsanalys. Analysen ska dokumenteras. Med utgångspunkt i analysen ska verksamhetsutövaren sedan planera och vidta de säkerhetsskyddsåtgärder som behövs med hänsyn till verksamhetens art och omfattning, förekomsten av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter och övriga omständigheter. Verksamhetsutövaren ska även kontrollera säkerhetsskyddet i den egna verksamheten och anmäla och rapportera sådant som är av vikt för säkerhetsskyddet samt i övrigt vidta de åtgärder som krävs enligt den nya säkerhetsskyddslagen. Så långt det är möjligt ska säkerhetsskyddsåtgärderna utformas så att de inte medför skada eller någon annan olägenhet för andra allmänna eller enskilda intressen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får enligt förslaget meddela föreskrifter om vad som krävs för att verksamhetsutövarna ska fullgöra sina skyldigheter i fråga om säkerhetsskyddsanalys, anmälan och rapportering, säkerhetsskyddsåtgärder, säkerhetsskyddsklassificering och säkerhetsskyddsavtal.

Indelning i säkerhetsskyddsklasser

I den nuvarande lagen saknas det bestämmelser om klassificering av uppgifter utifrån skyddsvärde. För att uppnå en lämplig skyddsnivå för känslig information ska säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter enligt förslaget delas

in i fyra nivåer. Uppdelningen ska ske efter den skada för Sveriges säkerhet som kan uppstå om uppgifterna röjs. Indelningen i säkerhetsskyddsklasser ska göras enligt följande:

- kvalificerat hemlig vid en synnerligen allvarlig skada
- hemlig vid en allvarlig skada
- konfidentiell vid en inte obetydlig skada eller
- begränsat hemlig vid endast ringa skada.

Säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter som omfattas av ett internationellt åtagande om säkerhetsskydd ska på motsvarande sätt delas in i en säkerhetsskyddsklass utifrån den skada som ett röjande av uppgifterna kan medföra för Sveriges förhållande till en annan stat eller mellanfolklig organisation, om de inte redan har klassificerats av en annan stat eller mellanfolklig organisation.

Säkerhetsskyddsåtgärder

De tre säkerhetsskyddsåtgärderna ska i den nya lagen benämnas informationssäkerhet, fysisk säkerhet och personalsäkerhet.

Informationssäkerhet ska dels förebygga att säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter obehörigen röjs, ändras, görs otillgängliga eller förstörs, dels förebygga skadlig inverkan i övrigt på uppgifter och informationssystem som gäller säkerhetskänslig verksamhet. Enligt regeringen är det av stor vikt att det finns en medvetenhet hos verksamhetsutövare om att intrångsförsök i informationssystem och operationer för att bedöma systemens robusthet ständigt pågår. Dagens lagstiftning har brister i detta avseende. Den nya lagen ska därför klargöra att säkerhetsskyddet inte enbart gäller uppgifter som omfattas av sekretess och som berör rikets säkerhet, utan även informationens tillgänglighet och riktighet.

Fysisk säkerhet ska förebygga att obehöriga får tillträde till områden, byggnader och andra anläggningar eller objekt där de kan få tillgång till säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter eller där säkerhetskänslig verksamhet i övrigt bedrivs. Åtgärden ska också förebygga skadlig inverkan på sådana områden, byggnader, anläggningar eller objekt.

Personalsäkerhet ska förebygga att personer som inte är pålitliga från säkerhetssynpunkt deltar i en verksamhet där de kan få tillgång till säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter eller i en verksamhet som av någon annan anledning är säkerhetskänslig, samt säkerställa att de som deltar i säkerhetskänslig verksamhet har en tillräcklig kunskap om säkerhetsskydd. Huvuddragen i det nuvarande systemet för personalkontroll behålls. Det bör enligt regeringen inte ske någon övergång till ett system med inslag av s.k. säkerhetsklarering. Med säkerhetsklarering avses i princip att en person godkänns – klareras – i en viss skyddsklass och ges behörighet att befatta sig med uppgifter upp t.o.m. en viss skyddsnivå. I stället bör säkerhetsprövningen även enligt den nya lagen knytas till de krav som befattningen eller verksamheten ställer i det enskilda fallet.

Säkerhetsprövning och säkerhetsklasser

Säkerhetsskyddslagens bestämmelser om säkerhetsprövning överförs i stora delar till den nya säkerhetsskyddslagen. En säkerhetsprövning ska göras av den som genom anställning eller på något annat sätt ska delta i säkerhetskänslig verksamhet. Någon säkerhetsprövning ska dock inte göras när det gäller uppdrag som bl.a. statsråd eller ledamot av Europaparlamentet, riksdagen eller kommun- och landstingsfullmäktige. En säkerhetsprövning ska göras innan deltagandet i den säkerhetskänsliga verksamheten påbörjas och ska som huvudregel innefatta en grundutredning samt registerkontroll och särskild personutredning i vissa fall. Säkerhetsprövningen ska följas upp under den tid som deltagandet i den säkerhetskänsliga verksamheten pågår.

Enligt regeringens förslag ska, till skillnad från vad som gäller i dag, en anställning eller ett annat deltagande i säkerhetskänslig verksamhet placeras i olika säkerhetsklasser: säkerhetsklass 1, 2 eller 3. Vilka säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter den berörda personen får del av – kvalificerat hemliga, hemliga, konfidentiella eller begränsat hemliga – styr vilken klass anställningen eller deltagandet placeras i. Liksom enligt nuvarande lagstiftning ska regeringen, med undantag för riksdagens förvaltningsområde, ytterst ha rätten att besluta om placering i säkerhetsklass. Regeringen får dock meddela föreskrifter om att myndigheter och andra får besluta om placering i säkerhetsklass. Sådan beslutanderätt får även överlåtas till enskilda om det finns särskilda skäl.

En säkerhetsprövning aktualiserar ofta frågor som kan uppfattas som mycket integritetskänsliga för den enskilde. Det är bl.a. därför mycket viktigt med en restriktiv tillämpning i fråga om placering i säkerhetsklass och att det bara sker när det verkligen är nödvändigt.

Regeringen anser att de nuvarande bestämmelserna om registerkontroll, särskild personutredning och krav på samtycke bör behållas och finnas även i den nya säkerhetsskyddslagen, dock med vissa förtydliganden bl.a. i fråga om vilka uppgifter som får inhämtas. Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden beslutar om huruvida uppgifter som kommit fram vid en registerkontroll och särskild personutredning ska lämnas ut för säkerhetsprövning.

Bedömningen i samband med en säkerhetsprövning ska utgå från uppgifter som kommit fram vid genomförandet av grundutredningen och den kännedom som i övrigt finns om den som ska prövas, uppgifter som har lämnats ut efter en registerkontroll och särskild personutredning, arten av den verksamhet som prövningen gäller samt omständigheterna i övrigt. Bedömningen ska som huvudregel göras av den som beslutar om anställning eller annat deltagande i den säkerhetskänsliga verksamheten. Om det finns anledning till det, ska en tidigare gjord bedömning av en persons lämplighet att delta i den säkerhetskänsliga verksamheten omprövas.

Bestämmelsen i offentlighets- och sekretesslagen om sekretess till skydd för en enskilds personliga förhållanden för uppgifter som kommer fram vid en registerkontroll och särskild personutredning enligt säkerhetsskyddslagen, utvidgas enligt förslaget till att avse även andra uppgifter om en enskilds

personliga förhållanden som kommer fram vid säkerhetsprövningen. En bestämmelse om tystnadsplikt införs dessutom i säkerhetsskyddslagen i fråga om säkerhetsprövningsärenden i enskilda verksamheter.

Säkerhetsskyddsavtal

Enligt den nuvarande säkerhetsskyddslagen gäller att om staten, en kommun eller ett landsting avser att begära in anbud eller träffa avtal om upphandling där det förekommer uppgifter som med hänsyn till rikets säkerhet omfattas av sekretess, ska ett skriftligt avtal (säkerhetsskyddsavtal) ingås med anbudsgivaren eller leverantören om det säkerhetsskydd som behövs i det särskilda fallet. Avtalet utgör en grund för att besluta om vilka anställningar och annat deltagande hos leverantören som ska placeras i säkerhetsklass.

Grundtanken inom säkerhetsskyddet är att de intressen som lagstiftningen slår vakt om ska ha samma skydd oavsett om verksamheten bedrivs av det allmänna eller av enskilda. Regeringen bedömer att bestämmelserna om säkerhetsskyddsavtal behöver utvidgas till att även gälla upphandlingar och ingående av avtal om varor, tjänster eller byggtreprenader som i övrigt avser säkerhetskänslig verksamhet. Förslaget innebär en skyldighet för verksamhetsutövarna att skydda uppgifter och informationssystem också ur ett riktighets- och tillgänglighetsperspektiv. Enligt regeringens mening finns det även anledning att överväga om det i lagen bör införas krav på att säkerhetsskyddsavtal ska ingås även i andra avtalsituationer än vid upphandling, då en utomstående part får ta del av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter eller i övrigt säkerhetskänslig verksamhet. Detta gäller särskilt med anledning av grundtanken inom säkerhetsskyddet att information ska ha samma skydd hos en leverantör eller annan motpart som hos verksamhetsutövaren. Det saknas dock enligt regeringen beredningsunderlag för att utvidga utredningens förslag i denna riktning. Utredningen om vissa säkerhetsskyddsfrågor har emellertid fått i uppdrag att även utreda denna fråga (dir. 2018:02).

Regeringen anser vidare att det är befogat att utvidga kravet på säkerhetsskyddsavtal vid upphandling till att gälla även enskilda verksamhetsutövare. Till skillnad från statliga myndigheter, kommuner och landsting omfattas enskilda aktörer i huvudsak inte av upphandlingslagstiftningen. Regeringen föreslår därför att det tydliggörs i den nya lagen att bestämmelsens tillämpningsområde för enskilda är oberoende av om ett avtal med en extern leverantör ingås efter ett upphandlingsförfarande eller inte. I situationer där en enskild verksamhetsutövare ingår säkerhetsskyddsavtal ska beslut om placering av en tjänst eller annat deltagande i säkerhetsklass fattas av en myndighet.

Verksamhetsutövaren ska kontrollera att leverantören följer säkerhetsskyddsavtalet.

Kravet på säkerhetsskyddsavtal gäller bara om det i upphandlingen förekommer säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter i säkerhetsskyddsklassen konfidentiell eller högre.

Nationell säkerhetsmyndighet

Av många internationella överenskommelser om säkerhetsskydd som Sverige har ingått framgår att varje land ska ha en nationell säkerhetsmyndighet (National Security Agency, NSA) som gentemot motparterna ansvarar för skyddet av den säkerhetsklassificerade informationen. Funktionen som NSA är i Sverige fördelad på flera myndigheter. Regeringen bedömer inte att det i lag behöver tas in en upplysning om att regeringen bestämmer vilken myndighet som ska fullgöra uppgiften som nationell säkerhetsmyndighet, utan anser att det räcker att ett utpekande av funktionerna sker i förordning.

Säkerhetsintyg

Regeringen föreslår att det, till skillnad från i den nuvarande säkerhetsskyddslagen, ska finnas tydliga regler om säkerhetsintyg på begäran av en annan stat eller en mellanfolklig organisation i den nya lagen. Enligt förslaget ska ett säkerhetsintyg, under vissa angivna förutsättningar, få utfärdas för personer som har hemvist i Sverige och leverantörer med säte i Sverige när en annan stat eller en mellanfolklig organisation har ansökt om ett sådant underlag, om det finns behov av sådant intyg vid internationell samverkan om säkerhetskänslig verksamhet enligt den nya säkerhetsskyddslagen eller om intyget kan underlätta för en person eller för en leverantör att delta i en verksamhet som en annan stat eller en mellanfolklig organisation bedömer vara i behov av säkerhetsskydd.

Tystnadsplikt

Eftersom säkerhetsklassificerade uppgifter ska ha samma skydd oavsett i vilken verksamhet uppgifterna finns, även i sådana enskilda verksamheter där offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) inte gäller, anser regeringen att det bör införas en bestämmelse om tystnadsplikt i den nya lagen. Den som på grund av anställning eller på något annat sätt deltar eller har deltagit i säkerhetskänslig verksamhet får enligt förslaget inte obehörigen röja eller utnyttja säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter. I det allmänna verksamhet tillämpas i stället bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen.

Säkerhetsskyddet i riksdagen och Regeringskansliet

Den nuvarande säkerhetsskyddslagen gäller endast i viss utsträckning för riksdagen och dess myndigheter och för Regeringskansliet. Det handlar bl.a. om bestämmelserna om placering i säkerhetsklass och om registerkontroll. Säkerhetsskyddsförordningen gäller inte för riksdagen och gäller bara i begränsad utsträckning för Regeringskansliet. När det gäller riksdagen finns det bestämmelser om säkerhetsskydd även i lagen (2006:128) om säkerhetsskydd i riksdagen och dess myndigheter. Den lagen, som kompletteras med föreskrifter, har nuvarande säkerhetsskyddslag som förebild. För Regeringskansliet gäller på motsvarande sätt även föreskrifter om säkerhetsskydd i Regeringskansliet. I de särskilda bestämmelserna om säkerhetsskydd för riksdagen respektive Regeringskansliet finns i stor

utsträckning en reglering som svarar mot den som finns i den nuvarande säkerhetsskyddslagen.

Regeringen konstaterar att utredningen i sitt betänkande har föreslagit att stora delar av gällande bestämmelser om säkerhetsskyddslagens tillämplighet i fråga om riksdagen och Regeringskansliet ska föras över till förslaget om en ny säkerhetsskyddslag utan någon ändring i sak. För att riksdagen och Regeringskansliet ska kunna tillämpa säkerhetsskyddslagens bestämmelser om placering i säkerhetsklass föreslås emellertid, utöver vad som gäller enligt den nuvarande säkerhetsskyddslagen, att även den föreslagna bestämmelsen om säkerhetsskyddsklasser ska gälla för dessa verksamheter. Även bestämmelserna om säkerhetsintyg för internationella behov föreslås gälla för riksdagen och Regeringskansliet. Regeringen noterar att Försvarsmakten har invänt mot utredningens förslag och ansett att den nya regleringen bör gälla i sin helhet även för Regeringskansliet med hänsyn till de skyddsvärden som finns där samt att Riksrevisionen anser att lagen (2006:128) om säkerhetsskydd i riksdagen och dess myndigheter bör ses över i sin helhet. Regeringen anför att man kan förstå den kritik som framförs och att man kan ifrågasätta lämpligheten av att det inte finns likvärdiga krav på säkerhetsskydd i alla verksamheter. Några närmare skäl för den gällande ordningen – där säkerhetsskyddslagen endast delvis gäller för riksdagen och Regeringskansliet – redovisas inte i förarbetena till säkerhetsskyddslagen (prop. 1995/96:129 s. 73 och 89). Regeringen anser dock att den reglering som finns för Regeringskansliet, bl.a. genom föreskrifter, är tillräcklig. Regeringen anför vidare att det, när det gäller riksdagen, kan finnas behov av att överväga om ytterligare ändringar ska göras i regleringen. Enligt regeringen saknas det dock beredningsunderlag för att i det nu förevarande lagstiftningsärendet göra andra ändringar än de som utredningen har föreslagit. Regeringen uppger att man kan komma att återkomma i frågan.

Regeringen föreslår mot bakgrund av det anförda att endast bestämmelserna om säkerhetsskyddsklasser, säkerhetsprövning och säkerhetsintyg i den nya säkerhetsskyddslagen ska gälla för riksdagen och dess myndigheter. För Regeringskansliet, utlandsmyndigheterna och kommittéväsendet föreslås den nya lagen gälla i sin helhet, men regeringen ska enligt förslaget få besluta om undantag från andra bestämmelser i lagen än dem som gäller säkerhetsskyddsklasser, säkerhetsprövning och säkerhetsintyg.

Tillsyn m.m.

Ansvar för tillsyn enligt säkerhetsskyddslagen är i dag uppdelat mellan flera myndigheter. Säkerhetsskyddet kontrolleras av Försvarsmakten när det gäller Fortifikationsverket, Försvarshögskolan och de myndigheter som hör till Försvarsdepartementet. I fråga om övriga myndigheter förutom Justitiekanslern kontrolleras säkerhetsskyddet av Säkerhetspolisen. Säkerhetsskyddet hos bolag, föreningar, stiftelser och enskilda kontrolleras av Affärsverket svenska kraftnät, Transportstyrelsen och Post- och telestyrelsen

inom verksamhetsområdena elförsörjning, flygtransport och elektronisk kommunikation. Aktörer som är verksamma inom andra områden än dessa kontrolleras av länsstyrelsen i det län där bolaget, stiftelsen eller föreningen har sitt säte. Formerna för tillsynen av säkerhetsskyddet avviker i väsentliga avseenden från hur offentlig tillsyn normalt är ordnad. Samtidigt har tillsynen på området ett stort inslag av råd och stöd till verksamhetsutövarna.

Regeringen konstaterar att den nya säkerhetsskyddslagen i viss mån utvidgar kraven på offentliga aktörer och också på ett tydligare sätt kommer att omfatta enskilda verksamheter. Det svårt att förutsäga hur många enskilda verksamhetsutövare som kommer att vara skyldiga att tillämpa lagstiftningen, men antalet verksamheter som har betydelse för Sveriges säkerhet, och som drivs i enskild regi, har ökat i takt med privatiseringen av offentlig verksamhet. Det innebär sammantaget med den snabba digitaliseringen av samhället att det kan antas att verksamheter med central betydelse för Sveriges säkerhet även i framtiden kommer att drivas av enskilda aktörer. Att tillsynen över såväl offentliga som enskilda verksamhetsutövare även framöver fungerar på ett tillfredsställande sätt är därför enligt regeringen mycket angeläget. Regeringen noterar vidare att ett flertal remissinstanser har ställt sig kritiska till både tillsynsstrukturen och utredningens bedömning att det inte bör införas sanktioner i lagstiftningen.

Regeringen har mot den bakgrunden beslutat att ge en särskild utredare i uppdrag att föreslå ett system med sanktioner i säkerhetsskyddslagen och att också lämna ett förslag på hur en ändamålsenlig tillsyn ska vara utformad (dir. 2017:32). I direktiven till utredningen (Utredningen om vissa säkerhetsskyddsfrågor) konstaterar regeringen att avsaknaden av sanktioner i säkerhetsskyddslagen mot den verksamhetsutövare som har brustit i sitt säkerhetsskyddsarbete riskerar att medföra mindre följsamhet hos de aktörer som omfattas av lagstiftningen. Den risken gör sig inte minst gällande eftersom den nya lagstiftningen i viss mån kommer att innebära hårdare krav på förebyggande åtgärder och att den på ett tydligare sätt kommer att rikta sig mot enskilda aktörer. En situation där avsaknaden av sanktioner i säkerhetsskyddslagen resulterar i att verksamhetsutövare inte vidtar nödvändiga säkerhetsskyddsåtgärder skulle vara skadlig för Sveriges säkerhet. Regeringen anser därför att en ny säkerhetsskyddslag bör kompletteras med en möjlighet att utfärda sanktioner mot aktörer som brister i sitt säkerhetsskyddsarbete. När det gäller frågan om tillsyn konstateras det i direktiven att det bl.a. mot bakgrund av de remisspunkter som framkommit över betänkandet En ny säkerhetsskyddslag finns anledning att på nytt utreda vilka myndigheter som bör ha uppgifter att utöva tillsyn enligt säkerhetsskyddslagen. Även ett införande av sanktionsmöjligheter medför ett behov av att se över tillsynsstrukturen eftersom det också innebär att tillsynens karaktär behöver förändras från dagens inriktning mot rådgivning och stöd till tillsyn i en mer traditionell mening.

I avvaktan på förslag från utredningen bedömer regeringen att den nuvarande tillsynsstrukturen bör bestå. Regeringen föreslår därför att det även

i den nya säkerhetsskyddslagen tas in en upplysning om att tillsyn över säkerhetsskyddet hos myndigheter och andra som lagen gäller för ska utövas av den myndighet som regeringen bestämmer.

I fråga om säkerhetskänslig verksamhet gäller redan i dag att en verksamhetsutövare som har ingått ett säkerhetsskyddsavtal ska underrätta Säkerhetspolisen om detta och om ett säkerhetsskyddsavtal upphört att gälla. Detta bör enligt regeringen finnas med även i den nya regleringen. Tillsynsmyndigheterna föreslås även kunna utöva tillsyn över enskilda verksamhetsutövare och bistå med råd och stöd till enskilda i samband med att de ingår säkerhetsskyddsavtal enligt den nya lagen. Det faktum att det är den enskilda verksamhetsutövaren som kontrollerar att bestämmelserna i ett säkerhetsskyddsavtal upprätthålls hos motparten innebär dock en viss minskad statlig kontroll på området jämfört med i dag. Det finns därför, enligt regeringen, skäl att ge Säkerhetspolisen och Försvarmakten möjlighet att utöva tillsyn direkt mot sådana enskilda aktörer som har ingått säkerhetsskyddsavtal med verksamhetsutövare som omfattas av lagen.

Ett stort antal remissinstanser har framfört att det bör framgå av lagstiftningen att tillsynsmyndigheterna ska svara för utbildning i säkerhetsskydd och att behovet av en strukturerad utbildning är stort. Regeringen anser att utbildning är en mycket viktig faktor för att höja kunskapsnivån om vikten av ett grundläggande säkerhetsskyddsarbete och att tillsynsmyndigheterna har en viktig roll att fylla i detta. Trots den betydelse som tillsynsmyndigheterna har i sin rådgivande och stödjande verksamhet anser regeringen dock att det alltid är den som är ansvarig för en säkerhetskänslig verksamhet som ska utbilda sin personal i frågor som rör säkerhetsskydd.

Regeringen föreslår slutligen att bestämmelsen om föreskriftsrätt i den nuvarande säkerhetsskyddslagen förs över till den nya säkerhetsskyddslagen med i huvudsak samma ordalydelse, dvs. att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela föreskrifter om verkställighet av lagen.

Ikraftträdande

Den nya säkerhetsskyddslagen och de övriga föreslagna lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 april 2019. Den nuvarande säkerhetsskyddslagen upphör då att gälla.

Motionerna

Linda Snecker m.fl. (V) yrkar i kommittémotion 2017/18:3980 att regeringen ska ta fram riktlinjer för hur utkontraktering av it-verksamhet så långt som möjligt ska kunna undvikas i den offentliga förvaltningen. Motionärerna anför att dagens informationshantering i stor utsträckning sker med hjälp av olika it-system, vilket innebär digitala säkerhetsrisker. Enligt en rapport från Riksrevisionen finns det stora brister i it- och informationssäkerheten hos myndigheter. Samtidigt läggs allt fler it-områden ut på entreprenad hos externa

aktörer. När det gäller säkerhetskänslig information är detta ett riskmoment i sig, och utkontraktering bör därför endast ske i undantagsfall.

I kommittémotion 2017/18:3999 av Tomas Tobé m.fl. (M, L, C, KD) yrkande 1 begärs att Försvarsmaktens och Säkerhetspolisens ansvar i fråga om tillsyn och möjligheter att stoppa en överlåtelse eller utkontraktering av säkerhetskänslig verksamhet ska regleras i den nya säkerhetsskyddslagen och inte, som regeringen nu föreslagit, i säkerhetsskyddsförordningen.

I samma motion yrkande 2 begärs att regeringen genomför en bred översyn av tillsynsmyndigheters ansvar, organisation och resursfördelning. Sverige har ingen nationell säkerhetsmyndighet och inga identifierade skyddsvärda sektorer på samma sätt som de flesta andra EU-länder har. I stället har myndigheter och andra aktörer till uppgift att själva genom en aktiv handling identifiera om de har någon säkerhetskänslig verksamhet som kan påverka Sveriges säkerhet och i så fall genomföra en säkerhetsskyddsanalys, vilket innebär att dessa aktörer är i behov av ett ökat och ändamålsenligt stöd från tillsynsmyndigheterna när den nya lagstiftningen ska tillämpas. Det är därför angeläget med en översyn av detta område.

Slutligen begär motionärerna i yrkande 3 att Regeringskansliet ska omfattas av säkerhetsskyddslagens samtliga bestämmelser. Enligt motionärerna finns det i Regeringskansliet sådana skyddsvärden att förlusten av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter kan ge mycket allvarliga konsekvenser för Sverige, samtidigt som it-skandalen vid Transportstyrelsen visat att Regeringskansliet inte är organiserat för att på ett adekvat sätt hantera informations- och cybersäkerhetsfrågor.

Konstitutionsutskottets och försvarsutskottets yttranden

Konstitutionsutskottet har yttrat sig över det förslag i propositionen som gäller säkerhetsskyddslagstiftningens tillämpning för Regeringskansliet och yrkandet om ett tillkännagivande till regeringen om att Regeringskansliet ska omfattas av samtliga bestämmelser i den nya säkerhetsskyddslagen i motion 2017/18:3999 av Tomas Tobé m.fl. (M, L, C, KD) yrkande 3 (bilaga 4).

Konstitutionsutskottet anför i sitt yttrande att innebörden av regeringens förslag när det gäller den nya säkerhetsskyddslagens tillämpning för Regeringskansliet i huvudsak är att den nu gällande ordningen ska behållas. Visserligen föreslås att den nya lagen ska gälla i sin helhet för Regeringskansliet, utlandsmyndigheterna och kommittéväsendet, men regeringen ska få meddela föreskrifter om undantag från andra bestämmelser i lagen än de som gäller säkerhetsskyddsklasser, säkerhetsprövning och säkerhetsintyg.

Konstitutionsutskottet har, liksom regeringen, viss förståelse för den kritik mot detta som remissinstanserna – Försvarsmakten och Riksrevisionen – anför om att lämpligheten av att det inte finns likvärdiga krav på säkerhetsskydd i alla verksamheter kan ifrågasättas. Samtidigt finner konstitutionsutskottet att en ordning som skulle innebära att Regeringskansliet omfattas av samtliga

bestämmelser i den nya säkerhetsskyddslagen väcker vissa frågor av konstitutionellt slag. Exempelvis innehåller såväl den nuvarande säkerhetsskyddslagen som den nya lagen bestämmelser om tillsyn. I propositionen anges att ansvaret för tillsyn enligt säkerhetsskyddslagen i dag är uppdelat mellan flera myndigheter. I avvaktan på förslagen från Utredningen om vissa säkerhetsskyddsfrågor bedömer regeringen att den nuvarande tillsynsstrukturen bör bestå. Regeringen föreslår därför att det även i den nya säkerhetsskyddslagen tas in en upplysning om att tillsyn över säkerhetsskyddet hos myndigheter och andra som lagen gäller för ska utövas av den myndighet som regeringen bestämmer.

I regeringsformen slås fast att statliga förvaltningsmyndigheter som inte är myndigheter under riksdagen lyder under regeringen. Mot bakgrund av bestämmelserna i regeringsformen är, enligt konstitutionsutskottet, en ordning som skulle innebära att en eller möjligen flera statliga förvaltningsmyndigheter har tillsyn över Regeringskansliet inte självklar. Härtill kommer att det inom Regeringskansliet hanteras en typ av i detta sammanhang känsliga uppgifter som knappast förekommer i annan offentlig verksamhet, vilket ställer särskilda krav på regelverk och organisation. Konstitutionsutskottet framhåller att det utöver detta kan finnas andra aspekter som behöver beaktas ur ett konstitutionellt perspektiv när det gäller förslaget att samtliga bestämmelser i den nya säkerhetsskyddslagen ska omfatta Regeringskansliet. Avslutningsvis konstaterar dock konstitutionsutskottet att det inte finns några formella hinder mot ett tillkännagivande om att regeringen närmare ska utreda i vilken utsträckning Regeringskansliet bör omfattas av bestämmelserna i den nya säkerhetsskyddslagen.

Försvarsutskottet har yttrat sig över informationssäkerhetsmässiga aspekter av propositionen och följdmotionerna (bilaga 5). Försvarsutskottet anser sammanfattningsvis att justitieutskottet bör tillstyrka förslagen i propositionen på de skäl som anförs av regeringen. Utskottet anser också att justitieutskottet bör tillstyrka motion 2017/18:3999 (M, L, C, KD) yrkandena 1–3 och avstyrka motion 2017/18:3980 (V).

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser i likhet med regeringen att förutsättningarna för säkerhetsskyddet har förändrats sedan den nuvarande lagen trädde i kraft för tjugo år sedan och att det finns ett omfattande behov av en förändring av regelverket. Samhällsutvecklingen, inte minst digitaliseringen och den ökade användningen av informationsteknik, innebär nya krav på och förutsättningar för säkerhetsskyddet, liksom den säkerhetspolitiska utvecklingen i omvärlden och den ökade globaliseringen. För att anpassa säkerhetsskyddet till dessa nya krav måste lagen moderniseras och förtydligas. Som anförs i propositionen är behoven av förändring så stora att den nuvarande säkerhetsskyddslagen bör upphävas och ersättas av en ny lag. Utskottet ser därför positivt på att regeringen nu har lämnat ett förslag till en ny säkerhetsskyddslag.

Även om utskottet mot denna bakgrund är berett att tillstyrka regeringens lagförslag kan det dock noteras vissa brister i förslaget.

För det första bör tillsynsmyndigheternas ansvar och befogenheter regleras i den nya säkerhetsskyddslagen och inte, som regeringen föreslår, i en förordning. Enligt utskottets mening är t.ex. Försvarmaktens och Säkerhetspolisens ansvar när det gäller tillsyn och möjligheter att stoppa en överlåtelse eller utkontraktering av säkerhetskänslig verksamhet av sådan vikt att dessa befogenheter bör regleras i lag och inte i en förordning. Detta skulle ge ett mer robust regelverk. Regeringen bör enligt utskottets mening skyndsamt återkomma till riksdagen med ett sådant förslag. Utskottet föreslår därför att riksdagen tillkännager detta för regeringen. Därmed tillstyrker utskottet motion 2017/18:3999 (M, L, C, KD) yrkande 1.

För det andra anser utskottet att det behöver genomföras en bred översyn av samtliga tillsynsmyndigheters ansvar, organisation och resursfördelning. Säkerhetsskyddslagen ska enligt förslaget omfatta alla verksamheter som till någon del har betydelse för Sveriges säkerhet eller landets internationella åtaganden. Det ankommer på myndigheterna och övriga aktörer att själva, genom en aktiv handling, identifiera om de bedriver någon sådan säkerhetskänslig verksamhet. Regeringen noterar i propositionen att detta kan innebära svårigheter för verksamhetsutövarna men anser att problematiken får lösas i samverkan med Försvarmakten, Säkerhetspolisen och övriga tillsynsmyndigheter. Begreppen Sveriges säkerhet och säkerhetskänslig verksamhet kan emellertid medföra betydande tolkningssvårigheter, inte minst för enskilda verksamhetsutövare. Mot bakgrund av det ökade stöd som myndigheter och andra aktörer kommer att behöva från tillsynsmyndigheterna när den nya lagen ska tillämpas är det viktigt att dessa myndigheter har en ändamålsenlig organisation och på ett effektivt sätt kan främja säkerhetsskyddet hos aktörerna. Enligt utskottet är det därför angeläget med en översyn av tillsynsmyndigheternas ansvar, organisation och resursfördelning. Utskottet ser positivt på att regeringen har tillsatt en utredning som bl.a. ska se över hur en ändamålsenlig tillsyn enligt säkerhetsskyddslagstiftningen ska vara utformad (dir. 2017:32). Det är emellertid viktigt att detta arbete innebär en bred översyn av tillsynens organisation och tillsynsmyndigheternas funktioner och också leder fram till nödvändiga förändringar på området. För att säkerställa detta föreslår utskottet därför att riksdagen tillkännager det som utskottet anför om en översyn av tillsynsmyndigheternas ansvar, organisation och resursfördelning för regeringen. Därmed tillstyrker utskottet motion 2017/18:3999 (M, L, C, KD) yrkande 2.

Den nuvarande säkerhetsskyddslagen gäller, som framgått ovan, endast delvis för Regeringskansliet. Enligt regeringens förslag ska den nu gällande ordningen i princip behållas i den nya säkerhetsskyddslagen. Den nya lagen ska visserligen gälla i sin helhet för Regeringskansliet, men regeringen ska få meddela föreskrifter om undantag från andra bestämmelser i lagen än de som gäller säkerhetsskyddsklasser, säkerhetsprovning och säkerhetsintyg.

Utskottet finner att lämpligheten i detta undantag kan ifrågasättas. Bland annat har de uppmärksammade händelserna vid Transportstyrelsen enligt utskottet visat på vikten av att det inom Regeringskansliet finns en förmåga att hantera säkerhetskänslig verksamhet. Utgångspunkten måste vidare vara att det ställs likvärdiga krav på säkerhetsskydd i alla verksamheter, vilket regeringen också berör i propositionen.

Konstitutionsutskottet anför i sitt yttrande att en ordning som skulle innebära att Regeringskansliet omfattas av samtliga bestämmelser i den nya lagen väcker vissa frågor av konstitutionellt slag. En ordning där en, eller möjligen flera, statliga tillsynsmyndigheter har tillsyn över Regeringskansliet är enligt konstitutionsutskottet mot bakgrund av bestämmelserna i regeringsformen inte självklara. Konstitutionsutskottet konstaterar att det inom Regeringskansliet dessutom hanteras en typ av i detta sammanhang känsliga uppgifter som knappast förekommer i annan offentlig verksamhet, vilket ställer särskilda krav på regelverk och organisation. Vidare kan det finnas andra aspekter som i sammanhanget behöver beaktas ur ett konstitutionellt perspektiv. Justitieutskottet instämmer i detta. I likhet med konstitutionsutskottet finner justitieutskottet dock att det inte finns några formella hinder mot ett tillkännagivande om att regeringen ska närmare utreda i vilken utsträckning Regeringskansliet bör omfattas av bestämmelserna i den nya säkerhetsskyddslagen. Utskottet anser att så många bestämmelser som möjligt i säkerhetsskyddslagen ska omfatta också Regeringskansliet och föreslår därför att riksdagen tillkännager för regeringen att man bör låta utreda om lagen i större omfattning än vad som föreslås i den nu aktuella propositionen bör gälla för Regeringskansliet. Således tillstyrker utskottet motion 2017/18:3999 (M, L, C, KD) yrkande 3.

Som motionärerna som står bakom motion 2017/18:3980 (V) anför har det från olika håll påtalats brister i it- och informationssäkerhetsarbetet inom den offentliga förvaltningen, bl.a. i samband med utkontraktering av verksamhet, vilket även har lett till oönskade och allvarliga konsekvenser. Som framgått har regeringen gett en särskild utredare i uppdrag att bl.a. kartlägga behovet av att förebygga att säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter eller i övrigt säkerhetskänslig verksamhet utsätts för risker i samband med utkontraktering, upplåtelse eller överlåtelse av sådan verksamhet och föreslå åtgärder. I likhet med försvarsutskottet anser justitieutskottet att det således för närvarande inte finns skäl att föreslå några nya åtgärder i fråga om utkontraktering, och utskottet avstyrker därmed motionen.

Utskottet anser att regeringens lagförslag i övriga delar är ändamålsenligt utformat och tillstyrker därför propositionen. Utskottet föreslår även en mindre redaktionell ändring i den föreslagna lagtexten och en lagändring för att samordna det aktuella lagförslaget med ett annat lagstiftningsärende.

Reservation

Riktlinjer för utkontraktering av it-verksamhet, punkt 2 (V)

av Linda Snecker (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3980 av Linda Snecker m.fl. (V).

Ställningstagande

Riksrevisionen har återkommande granskat myndigheternas informations-säkerhetsarbete. Nivån på informationssäkerheten hos de granskade myndigheterna ligger märkbart under vad som är tillräckligt. En viktig förklaring är enligt Riksrevisionen att förståelsen för vikten av en god informationssäkerhet överlag är alltför liten, vilket i sin tur får till följd att arbetet inte prioriteras tillräckligt i förhållande till riskerna. Det visar inte minst problemen med Transportstyrelsens upphandling. Också Säkerhetspolisen har tidigare och nyligen riktat kritik mot bristande it- och informationssäkerhet hos myndigheterna.

Samtidigt som myndigheterna inte klarar av att hantera uppgifterna är påbudet att allt fler it-områden ska läggas ut på entreprenad. En allt större andel av it-verksamheten läggs ut på externa aktörer, vilket i flera uppmärksammade fall fått stora negativa konsekvenser. En politisk vilja till ökad utkontraktering av it-tjänster måste sättas i relation till vilka säkerhetsrisker det kan medföra. Även om det i propositionen lämnas förslag som rör säkerhetsprövning m.m. vid exempelvis upphandling så anser jag att det är ett riskmoment i sig att utkontraktera uppgifter som innebär hantering av säkerhetskänslig information. Utkontraktering av skyddsvärda uppgifter bör därför endast ske i undantagsfall. Regeringen bör därför ta fram riktlinjer för hur utkontraktering av it-verksamhet så långt som det är möjligt ska kunna undvikas i den offentliga förvaltningen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2017/18:89 Ett modernt och stärkt skydd för Sveriges säkerhet – ny säkerhetsskyddslag:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till säkerhetsskyddslag.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i polislagen (1984:387).
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i elberedskapslagen (1997:288).
4. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1998:938) om behandling av personuppgifter om totalförsvarspliktiga.
5. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2006:128) om säkerhetsskydd i riksdagen och dess myndigheter.
6. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2007:258) om behandling av personuppgifter i Försvarsmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst.
7. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).
8. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i polisdatalagen (2010:361).
9. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2010:1767) om geografisk miljöinformation.
10. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet.
11. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2014:514) om ansvar för vissa säkerhetsfrågor vid statsministerns tjänstebostäder.

Följdmotionerna

2017/18:3980 av Linda Snecker m.fl. (V):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta fram riktlinjer för hur outsourcing av it-verksamhet så långt som det är möjligt ska kunna undvikas i den offentliga förvaltningen och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3999 av Tomas Tobé m.fl. (M, L, C, KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsynsmyndigheternas ansvar och befogenheter ska regleras i säkerhetsskyddslagen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör genomföra en översyn av tillsynsmyndigheternas ansvar, organisation och resursfördelning och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Regeringskansliet ska omfattas av säkerhetsskyddslagens samtliga bestämmelser och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till säkerhetsskyddslag

1 kap. Lagens tillämpningsområde

Lagen gäller för utövare av säkerhetskänslig verksamhet

1 § Denna lag gäller för den som till någon del bedriver verksamhet som är av betydelse för Sveriges säkerhet eller som omfattas av ett för Sverige förpliktande internationellt åtagande om säkerhetsskydd (*säkerhetskänslig verksamhet*).

I lagen finns också bestämmelser om internationell samverkan i övrigt på säkerhetsskyddsområdet.

Vad som avses med säkerhetsskydd

2 § Med *säkerhetsskydd* avses skydd av säkerhetskänslig verksamhet mot spioneri, sabotage, terroristbrott och andra brott som kan hota verksamheten samt skydd i andra fall av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter.

Med *säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter* avses uppgifter som rör säkerhetskänslig verksamhet och som därför omfattas av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) eller som skulle ha omfattats av sekretess enligt den lagen, om den hade varit tillämplig.

Undantag från bestämmelserna om säkerhetsskydd

3 § För riksdagen och dess myndigheter gäller endast bestämmelserna om säkerhetsskyddsklasser i 2 kap. 5 §, säkerhetsprövning i 3 kap. och säkerhetsintyg i 4 kap. I övrigt gäller lagen (2006:128) om säkerhetsskydd för riksdagen och dess myndigheter.

Regeringen får i fråga om Regeringskansliet, utlandsmyndigheterna och kommittéväsendet meddela föreskrifter om undantag från andra bestämmelser i lagen än de som anges i första stycket.

Särskilda bestämmelser om statsministerns tjänstebostäder och skyddsobjekt

4 § I lagen (2014:514) om ansvar för vissa säkerhetsfrågor vid statsministerns tjänstebostäder finns bestämmelser om ansvar för fysisk säkerhet och om samrådsskyldighet inför att säkerhetsskyddsavtal ska träffas och inför beslut om placering i säkerhetsklass.

5 § I skyddslagen (2010:305) finns bestämmelser om förbud mot tillträde till vissa byggnader, andra anläggningar, områden och andra objekt.

2 kap. Grundläggande bestämmelser om säkerhetsskydd

Skyldigheter för den som bedriver säkerhetskänslig verksamhet

1 § Den som bedriver säkerhetskänslig verksamhet ska utreda behovet av säkerhetsskydd (*säkerhetsskyddsanalys*). Säkerhetsskyddsanalysen ska dokumenteras.

Med utgångspunkt i analysen ska verksamhetsutövaren planera och vidta de säkerhetsskyddsåtgärder som behövs med hänsyn till verksamhetens art och omfattning, förekomst av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter och övriga omständigheter.

Verksamhetsutövaren ska även kontrollera säkerhetsskyddet i den egna verksamheten, anmäla och rapportera sådant som är av vikt för säkerhetsskyddet och i övrigt vidta de åtgärder som krävs enligt denna lag.

Så långt det är möjligt ska säkerhetsskyddsåtgärderna utformas så att de inte medför någon skada eller annan olägenhet för andra allmänna eller enskilda intressen.

Säkerhetsskyddsåtgärder

2 § *Informationssäkerhet* ska

1. förebygga att säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter obehörigen röjs, ändras, görs otillgängliga eller förstörs, och
2. förebygga skadlig inverkan i övrigt på uppgifter och informationssystem som gäller säkerhetskänslig verksamhet.

3 § *Fysisk säkerhet* ska

1. förebygga att obehöriga får tillträde till områden, byggnader och andra anläggningar eller objekt där de kan få tillgång till säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter eller där säkerhetskänslig verksamhet i övrigt bedrivs, och
2. förebygga skadlig inverkan på sådana områden, byggnader, anläggningar eller objekt som avses i 1.

4 § *Personalsäkerhet* ska

1. förebygga att personer som inte är pålitliga från säkerhetssynpunkt deltar i en verksamhet där de kan få tillgång till säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter eller i en verksamhet som av någon annan anledning är säkerhetskänslig, och
2. säkerställa att de som deltar i säkerhetskänslig verksamhet har tillräcklig kunskap om säkerhetsskydd.

Säkerhetsskyddsklassificering

5 § Säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter ska delas in i säkerhetsskyddsklasser utifrån den skada som ett röjande av uppgiften kan medföra för Sveriges säkerhet. Indelningen i säkerhetsskyddsklasser ska göras enligt följande:

1. *kvalificerat hemlig* vid en synnerligen allvarlig skada,
2. *hemlig* vid en allvarlig skada,
3. *konfidentiell* vid en inte obetydlig skada, eller
4. *begränsat hemlig* vid endast ringa skada.

Säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter som omfattas av ett internationellt åtagande om säkerhetsskydd ska på motsvarande sätt delas in i säkerhetsskyddsklass, om de inte redan har klassificerats av en annan stat eller en mellanfolklig organisation. Indelningen i säkerhetsskyddsklass ska i sådant fall göras utifrån den skada som ett röjande av uppgiften kan medföra för Sveriges förhållande till annan stat eller mellanfolklig organisation.

Säkerhetsskyddsavtal

6 § Statliga myndigheter, kommuner och landsting som avser att genomföra en upphandling och ingå ett avtal om varor, tjänster eller byggentreprenader ska se till att det i ett säkerhetsskyddsavtal anges hur kraven på säkerhetsskydd enligt 1 § ska tillgodoses av leverantören om

1. det i upphandlingen förekommer säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter i säkerhetsskyddsklassen konfidentiell eller högre, eller
2. upphandlingen i övrigt avser eller ger leverantören tillgång till säkerhetskänslig verksamhet av motsvarande betydelse för Sveriges säkerhet.

Verksamhetsutövaren ska kontrollera att leverantören följer säkerhetsskyddsavtalet.

Det som anges i första och andra styckena gäller även för enskilda verksamhetsutövare som ingår avtal om varor, tjänster och byggentreprenader med utomstående leverantörer.

Bemyndigande

7 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om säkerhetsskyddsanalys samt anmälnings- och rapporteringsskyldighet enligt 1 §, säkerhetsskyddsåtgärder enligt 2–4 §§, säkerhetsskyddsklassificering enligt 5 § och säkerhetsskyddsavtal enligt 6 §.

3 kap. Säkerhetsprövning

Vem som ska säkerhetsprövas

1 § Den som genom en anställning eller på något annat sätt ska delta i säkerhetskänslig verksamhet ska säkerhetsprövas. Säkerhetsprövning ska dock inte göras när det gäller

1. uppdrag som statsråd, ledamot av Europaparlamentet, riksdagen eller kommun- och landstingsfullmäktige, eller
2. annat uppdrag som offentlig försvarare eller ombud inför domstol än sådant som avser offentligt ombud enligt 27 kap. 27 § rättegångsbalken eller integritetsskyddsombud enligt 6 § lagen (2009:966) om Försvarsunderrättelsesdomstol.

Säkerhetsprövningens syfte och innehåll

2 § Säkerhetsprövningen syftar till att klarlägga om en person kan antas vara lojal mot de intressen som skyddas i denna lag och i övrigt pålitlig

från säkerhetssynpunkt. Vid säkerhetsprövningen ska sådana omständigheter beaktas som kan antas innebära sårbarheter i säkerhetskänslighet.

3 § Säkerhetsprövningen ska göras innan deltagandet i den säkerhetskänsliga verksamheten påbörjas och ska innefatta en grundutredning samt registerkontroll och särskild personutredning i den omfattning som anges i 13, 14 och 17 §§. Om det finns särskilda skäl får säkerhetsprövningen göras mindre omfattande.

Säkerhetsprövningen ska följas upp under den tid som deltagandet i den säkerhetskänsliga verksamheten pågår.

Ansvar för säkerhetsprövningen

4 § Säkerhetsprövningen ska utgå från uppgifter som kommit fram när grundutredningen gjordes och den kännedom som i övrigt finns om den som ska prövas, uppgifter som har lämnats ut efter registerkontroll och särskild personutredning, arten av den verksamhet som prövningen gäller samt omständigheterna i övrigt.

Bedömningen görs av den som beslutar om anställning eller annat deltagande i den säkerhetskänsliga verksamheten. Om en myndighet har det bestämmande inflytandet över den prövades lämplighet att delta i säkerhetskänslig verksamhet hos en enskild verksamhetsutövare, är det i stället myndigheten som gör den slutliga bedömningen.

Om det finns anledning till det, ska en tidigare gjord bedömning av en persons lämplighet att delta i den säkerhetskänsliga verksamheten omprövas.

Placering i säkerhetsklass

5 § En anställning eller något annat deltagande i säkerhetskänslig verksamhet ska placeras i säkerhetsklass i den utsträckning som följer av 6–10 §§.

6 § En anställning eller något annat deltagande i säkerhetskänslig verksamhet ska placeras i *säkerhetsklass 1*, om den anställde eller den som på annat sätt deltar i verksamheten

1. i en omfattning som inte är ringa får del av uppgifter i säkerhetsknyddsklassen kvalificerat hemlig, eller
2. till följd av sitt deltagande i verksamheten har möjlighet att orsaka synnerligen allvarlig skada för Sveriges säkerhet.

7 § En anställning eller något annat deltagande i säkerhetskänslig verksamhet ska placeras i *säkerhetsklass 2*, om den anställde eller den som på annat sätt deltar i verksamheten

1. i en omfattning som inte är ringa får del av uppgifter i säkerhetsknyddsklassen hemlig,
2. i ringa omfattning får del av uppgifter i säkerhetsknyddsklassen kvalificerat hemlig, eller
3. till följd av sitt deltagande i verksamheten har möjlighet att orsaka allvarlig skada för Sveriges säkerhet.

8 § En anställning eller något annat deltagande i säkerhetskänslig verksamhet ska placeras i *säkerhetsklass 3*, om den anställda eller den som på annat sätt deltar i verksamheten

1. får del av uppgifter i säkerhetsskyddsklassen konfidentiell,
2. i ringa omfattning får del av uppgifter i säkerhetsskyddsklassen hemlig, eller
3. till följd av sitt deltagande i verksamheten har möjlighet att orsaka en inte obetydlig skada för Sveriges säkerhet.

9 § En anställning eller något annat deltagande i säkerhetskänslig verksamhet ska också i andra fall än sådana som följer av 6–8 §§ placeras i en säkerhetsklass som motsvarar de krav på säkerhetsprövning som följer av ett internationellt åtagande om säkerhetsskydd.

10 § En anställning eller något annat deltagande får placeras i säkerhetsklass endast om behovet av säkerhetsskydd inte kan tillgodoses på något annat sätt.

11 § En anställning i staten, en kommun eller ett landsting som är placerad i säkerhetsklass 1 eller 2 får endast innehas av den som är svenskt medborgare.

Om det finns särskilda skäl får regeringen i enskilda fall medge undantag från kravet på svenskt medborgarskap.

Beslut om placering i säkerhetsklass

12 § Riksdagen och dess myndigheter beslutar om placering i säkerhetsklass när det gäller riksdagens förvaltningsområde.

I övrigt beslutar regeringen om placering i säkerhetsklass. Regeringen får meddela föreskrifter om att myndigheter och andra får besluta om placering i säkerhetsklass. Sådan beslutanderätt får överlätas till enskilda endast om det finns särskilda skäl.

Registerkontroll

13 § Med registerkontroll avses i denna lag att uppgifter hämtas från register som omfattas av lagen (1998:620) om belastningsregister eller lagen (1998:621) om misstankeregister. Med registerkontroll avses också att uppgifter som behandlas med stöd av polisdatalagen (2010:361) hämtas.

14 § Registerkontroll ska göras om anställningen eller deltagandet i verksamheten har placerats i säkerhetsklass. Uppgifter ska löpande hämtas under den tid deltagandet i den säkerhetskänsliga verksamheten pågår.

För säkerhetsklass 1 eller 2 får uppgifter om den kontrollerade som finns i belastningsregistret eller misstankeregistret eller som behandlas med stöd av polisdatalagen (2010:361) hämtas. Motsvarande uppgifter får även hämtas om den kontrollerades make eller sambo.

För säkerhetsklass 3 får sådana uppgifter om den kontrollerade som finns i belastningsregistret eller misstankeregistret eller som behandlas hos Säkerhetspolisen med stöd av polisdatalagen hämtas.

Om det finns synnerliga skäl får även andra uppgifter än sådana som anges i andra och tredje styckena hämtas.

15 § Om det finns särskilda skäl, får registerkontroll av någon som ska delta i säkerhetskänslig verksamhet göras utan föregående placering i säkerhetsklass. Vid en sådan kontroll får de uppgifter om den kontrollerade som anges i 14 § tredje stycket hämtas.

Regeringen får meddela föreskrifter om sådan registerkontroll som avses i första stycket. Föreskrifterna får dock inte gälla för riksdagen och dess myndigheter.

16 § Bestämmelser om registerkontroll finns också i 4 kap. om internationell säkerhetsskyddssamverkan och säkerhetsintyg.

Särskild personutredning

17 § En särskild personutredning ska göras vid en registerkontroll som avser sådan anställning eller annat deltagande i verksamhet som har placerats i säkerhetsklass 1 eller 2. Utredningen ska omfatta en undersökning av den kontrollerades ekonomiska förhållanden. I övrigt ska utredningen ha den omfattning som behövs.

Krav på samtycke

18 § Registerkontroll och särskild personutredning får göras endast om den som säkerhetsprövningen gäller har lämnat sitt samtycke. Samtycket ska anses gälla också kontroller och utredningar under den tid som deltagandet i den säkerhetskänsliga verksamheten pågår.

Utlämnande av uppgifter för säkerhetsprövning

19 § En uppgift som har kommit fram vid en registerkontroll eller särskild personutredning får lämnas ut för säkerhetsprövning endast om uppgiften i det enskilda fallet kan antas ha betydelse för prövningen enligt 3 kap. 2 §. För att en uppgift som gäller den kontrollerades make eller sambo ska lämnas ut krävs därutöver att utlämnandet är absolut nödvändigt.

Säkerhets- och integritetsskyddsnamnden beslutar om huruvida uppgifter som kommit fram vid en registerkontroll och särskild personutredning ska lämnas ut för säkerhetsprövning.

20 § Innan en uppgift lämnas ut för säkerhetsprövning ska den som uppgiften gäller ges tillfälle att yttra sig över uppgiften. Detta gäller dock inte om uppgiften omfattas av sekretess i förhållande till den enskilde enligt någon annan bestämmelse i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) än 35 kap. 3 §.

Även om uppgiften omfattas av sådan sekretess ska den som uppgiften gäller ges tillfälle att yttra sig innan uppgiften lämnas ut, om hans eller hennes intresse av att få yttra sig skäligen bör ha företräde framför det intresse som sekretessen ska skydda.

21 § Sedan ett beslut har fattats med anledning av en säkerhetsprövning ska de handlingar som överlämnats snarast återställas till den överlämnande myndigheten, om inte den har beslutat något annat.

4 kap. Internationell säkerhetsskyddssamverkan och säkerhetsintyg

Säkerhetsintyg

1 § Ett säkerhetsintyg får utfärdas för personer som har hemvist i Sverige och leverantörer med säte i Sverige när en annan stat eller en mellanfolklig organisation har ansökt om ett sådant intyg, om

1. behov av ett sådant intyg finns vid internationell samverkan om säkerhetskänslig verksamhet enligt denna lag, eller

2. intyget, utöver vad som följer av 1, kan underlätta för en person eller för en leverantör att delta i en verksamhet som en annan stat eller en mellanfolklig organisation bedömer vara i behov av säkerhetsskydd.

Ett intyg enligt första stycket får utfärdas endast om deltagandet avser verksamhet i eller för en stat eller en mellanfolklig organisation som omfattas av ett internationellt åtagande om säkerhetsskydd. Om det finns särskilda skäl får regeringen besluta att ett intyg får utfärdas trots att det inte finns något internationellt åtagande om säkerhetsskydd.

2 § Om det behövs för att ett säkerhetsintyg ska kunna utfärdas får det göras en säkerhetsprövning som innefattar registerkontroll enligt 3 kap.

13 §. Vid en sådan registerkontroll får också en särskild personutredning enligt 3 kap. 17 § göras.

3 § För ärenden om säkerhetsintyg gäller bestämmelserna om säkerhetsprövning i 3 kap. 2 §, 4 § första stycket, 13 §, 14 § andra–fjärde styckena och 17–21 §§.

Registerkontroll på ansökan av en annan stat eller en mellanfolklig organisation

4 § Registerkontroll enligt 3 kap. 13 § får göras när en annan stat eller en mellanfolklig organisation har ansökt om ett sådant underlag, om

1. den person som ansökan gäller har eller har haft hemvist i Sverige, och

2. personen genom anställning eller på annat sätt ska delta i en verksamhet där det för deltagandet ställs krav som motsvarar bestämmelserna i denna lag om registerkontroll vid säkerhetsprövning.

Vid registerkontroll enligt första stycket får också en särskild personutredning enligt 3 kap. 17 § göras.

5 § Vid ärenden enligt 4 § gäller bestämmelserna om registerkontroll, särskild personutredning och samtycke i 3 kap. 13 §, 14 § andra–fjärde styckena och 17–21 §§.

Vem som beslutar om registerkontroll och utfärdar intyg

6 § Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om vilken myndighet som beslutar om registerkontroll enligt 2 och 4 §§, utfärdar intyg enligt 1 § och lämnar underlag enligt 4 §.

5 kap. Övriga bestämmelser

Tystnadsplikt

1 § Den som med stöd av denna lag har fått del av uppgifter som förekommer i angelägenhet som avser säkerhetsprövning får inte obehörigen röja eller utnyttja dessa uppgifter.

I det allmänna verksamheten tillämpas i stället bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

2 § Den som på grund av anställning eller på annat sätt deltar eller har deltagit i säkerhetsklassad verksamhet får inte obehörigen röja eller utnyttja säkerhetsklassificerade uppgifter.

I det allmänna verksamheten tillämpas i stället bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Sekretessbrytande bestämmelse

3 § Sekretess hindrar inte att den myndighet som avses i 4 kap. 6 § i ett ärende om underlag för säkerhetsprövning enligt 4 kap. 4 § lämnar ut en uppgift som har kommit fram vid registerkontroll eller särskild personutredning till en utländsk myndighet eller en mellanfolklig organisation, om det står klart att ett sådant utlämnande är förenligt med svenska intressen.

Tillsyn

4 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska utöva tillsyn över säkerhetsskyddet hos myndigheter och andra som lagen gäller för.

Den myndighet som regeringen bestämmer får utöva tillsyn hos leverantörer som har träffat säkerhetsskyddsavtal.

Föreskrifter om verkställighet

5 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om verkställighet av denna lag.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 april 2019.
 2. Genom lagen upphävs säkerhetsskyddslagen (1996:627).
 3. Den upphävda lagen gäller dock fortfarande för beslut om placering i säkerhetsklass som har meddelats före ikraftträdandet, dock längst till dess att ett motsvarande beslut om placering i säkerhetsklass meddelas enligt denna lag. Ett sådant beslut ska meddelas senast vid utgången av 2024.
 4. Beslut om registerkontroll enligt 14 § i den upphävda lagen ska i den utsträckning som regeringen föreskriver motsvara ett beslut om placering

i säkerhetsklass 3 enligt denna lag, dock längst till dess att ett nytt beslut om säkerhetsklass meddelas enligt denna lag. Ett sådant beslut ska meddelas senast vid utgången av 2024.

2 Förslag till lag om ändring i polislagen (1984:387)

Härigenom föreskrivs att 3 § polislagen (1984:387) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §¹

Till Säkerhetspolisens uppgifter hör att

1. förebygga, förhindra och upptäcka brottslig verksamhet som innefattar brott mot rikets säkerhet eller terrorbrott,
2. utreda och beivra sådana brott som anges i 1 eller som följer av 5,
3. fullgöra uppgifter i samband med personskydd av den centrala statsledningen och andra som regeringen eller Säkerhetspolisen bestämmer,
4. fullgöra uppgifter enligt säkerhetsskyddslagen (1996:627),
4. fullgöra uppgifter enligt säkerhetsskyddslagen (2018:000),
5. leda annan polisverksamhet om regeringen föreskriver det och i övrigt bedriva sådan verksamhet som framgår av lag eller förordning eller som regeringen uppdragit åt Säkerhetspolisen att i särskilda hänseenden ansvara för.

När Säkerhetspolisen leder polisverksamhet enligt första stycket ska det som i lag eller annan författning föreskrivs om Polismyndigheten i tillämpliga delar gälla Säkerhetspolisen.

Denna lag träder i kraft den 1 april 2019.

¹ Senaste lydelse 2014:588.

3 Förslag till lag om ändring i elberedskapslagen (1997:288)

Härigenom föreskrivs att 2 § elberedskapslagen (1997:288) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §¹

Beredskapslagring av bränsle som används för elproduktion omfattas av lagen endast i fråga om rätt till ersättning enligt 10 §. Särskilda bestämmelser om beredskapslagring finns i lagen (2012:806) om beredskapslagring av olja.

I skyddslagen (2010:305) och i säkerhetsskyddslagen (1996:627) finns bestämmelser om tillträdesbegränsning.

I skyddslagen (2010:305) och i säkerhetsskyddslagen (2018:000) finns bestämmelser om tillträdesbegränsning *respektive fysisk säkerhet*.

Denna lag träder i kraft den 1 april 2019.

¹ Senaste lydelse 2012:807.

4 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:938) om behandling av personuppgifter om totalförsvarspliktiga

Härigenom föreskrivs att 9 § lagen (1998:938) om behandling av personuppgifter om totalförsvarspliktiga ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 §¹

I automatiserat register över totalförsvarspliktiga får endast följande personuppgifter föras in:

1. personnummer eller samordningsnummer, namn, adress, telefonnummer och folkbokföringsort,
2. hinder för genomförande av utredning som avses i 3 § första stycket, för utbildning eller för krigsplacering eller annat ianspråktagande av den registrerade för totalförsvarets räkning,
3. boende- och familjeförhållanden samt försörjning, om uppgiften behövs för att Totalförsvarets rekryteringsmyndighet ska kunna fullgöra sina åligganden i fråga om förmåner till totalförsvarspliktiga,
4. utbildning, anställning, kunskaper, färdigheter, anlag och intressen som har betydelse för bedömningen av den registrerades användbarhet inom totalförsvaret,
5. fysisk och psykisk hälsa och förmåga jämte de uppgifter som ligger till grund för bedömningen härav,
6. om den registrerade är svensk medborgare eller inte,
7. utgången i mål om ansvar för brott mot totalförsvarsplikten,
8. att den registrerade har dömts till påföljd för brott som framgår av uppgift ur belastningsregistret som Totalförsvarets rekryteringsmyndighet fått del av,
9. att den registrerade genomgått säkerhetsprövning enligt säkerhetsskyddslagen (1996:627), vilken säkerhetsklass prövningen avsett och resultatet av denna,
9. att den registrerade genomgått säkerhetsprövning enligt säkerhetsskyddslagen (2018:000), vilken säkerhetsklass prövningen avsett och resultatet av denna,
10. vad som bestämts vid inskrivningen enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt eller lagen (1994:1810) om möjlighet för kvinnor att fullgöra värnplikt eller civilplikt med längre grundutbildning,
11. krigsplacering, annat ianspråktagande av den registrerade för totalförsvaret eller särskild uppgift som han eller hon ska utföra vid höjd beredskap,
12. tjänstgöring inom totalförsvaret samt betyg, vitsord, förordnanden och utmärkelser som är att hänföra till denna, samt

¹ Senaste lydelse 2010:454.

13. personliga förhållanden i övrigt som åberopas av den registrerade, om de rör hans eller hennes tjänstgöring inom totalförsvaret.

Andra känsliga personuppgifter än sådana uppgifter som rör hälsa eller religiös övertygelse får inte föras in i ett automatiserat register över totalförsvarspliktiga. Uppgifter om religiös övertygelse får endast registreras om den registrerade har lämnat sitt uttryckliga samtycke till att uppgifterna behandlas i registret och de rör hans eller hennes tjänstgöring inom totalförsvaret.

Denna lag träder i kraft den 1 april 2019.

5 Förslag till lag om ändring i lagen (2006:128) om säkerhetsskydd i riksdagen och dess myndigheter

Härigenom föreskrivs att 7, 8 och 10 §§ lagen (2006:128) om säkerhetsskydd i riksdagen och dess myndigheter ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §

För riksdagen och de myndigheter som avses i 1 § finns bestämmelser om säkerhetsprövning i säkerhetsskyddslagen (1996:627).

För riksdagen och de myndigheter som avses i 1 § finns bestämmelser om *säkerhets-skyddsklass*, säkerhetsprövning och *säkerhetsintyg* i säkerhetsskyddslagen (2018:000).

8 §

När en myndighet som lagen gäller för avser att begära in anbud eller träffa avtal om upphandling där det förekommer uppgifter som med hänsyn till rikets säkerhet omfattas av sekretess, *skall* myndigheten träffa ett skriftligt avtal (säkerhetsskyddsavtal) med anbudsgivaren eller leverantören om det säkerhetsskydd som behövs i det särskilda fallet.

Om säkerhetsskyddslagen (1996:627) gäller för anbudsgivaren eller leverantören på grund av 1 § 2 eller 3 i den lagen, kan anbudsgivarens eller leverantörens skyldigheter enligt lagen inte göras mindre långtgående genom villkoren i säkerhetsskyddsavtalet.

När en myndighet som lagen gäller för avser att begära in anbud eller träffa avtal om upphandling där det förekommer uppgifter som med hänsyn till rikets säkerhet omfattas av sekretess, *ska* myndigheten träffa ett skriftligt avtal (säkerhetsskyddsavtal) med anbudsgivaren eller leverantören om det säkerhetsskydd som behövs i det särskilda fallet.

Om säkerhetsskyddslagen (2018:000) gäller för anbudsgivaren eller leverantören på grund av 1 kap. 1 § i den lagen, kan anbudsgivarens eller leverantörens skyldigheter enligt lagen inte göras mindre långtgående genom villkoren i säkerhetsskyddsavtalet.

10 §¹

Av 7 § lagen (2011:745) med instruktion för Riksdagsförvaltningen framgår att Riksdagsförvaltningen får meddela föreskrifter inom sitt verksamhetsområde.

¹ Senaste lydelse 2011:751.

Övriga myndigheter som avses i 1 § får meddela de närmare föreskrifter inom sitt verksamhetsområde som behövs för tillämpning av

1. denna lag och

2. säkerhetsskyddslagens (1996:627) bestämmelser om säkerhetsprövning.

2. säkerhetsskyddslagens (2018:000) bestämmelser om *säkerhetsskyddsklass, säkerhetsprövning och säkerhetsintyg.*

Denna lag träder i kraft den 1 april 2019.

6 Förslag till lag om ändring i lagen (2007:258) om behandling av personuppgifter i Försvarsmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 10 § lagen (2007:258) om behandling av personuppgifter i Försvarsmaktens försvarsunderrättelseverksamhet och militära säkerhetstjänst ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

10 §

Uppgifter om en person får behandlas för de ändamål som anges i 9 § endast om

1. uppgifterna ger grundad anledning att anta att personen har utövat eller kan komma att utöva verksamhet som innefattar brott som kan hota rikets säkerhet eller terroristbrott enligt 2 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott eller motsvarande brottslighet enligt tidigare lagstiftning,

2. uppgifterna ger grundad anledning att anta att personen har utövat eller kan komma att utöva underrättelseverksamhet riktad mot Försvarsmakten och dess säkerhetsintressen,

3. uppgifterna ger grundad anledning att anta att personen utövar annan säkerhetshotande verksamhet än som avses i 1 och som innefattar brott eller åsidosättande av åligganden i anställning hos Försvarsmakten, och det finns särskilda skäl till att *uppgiften skall* behandlas,

4. personen har lämnat uppgifter om säkerhetshotande verksamhet och personuppgifterna är nödvändiga för att bedöma personens trovärdighet, eller

5. uppgifterna avser information som har framkommit i samband med att en person har genomgått registerkontroll eller särskild personutredning enligt säkerhetskyddslagen (1996:627).

Uppgifter om en person *skall* förse med upplysning om på vilken av de i första stycket angivna grunderna uppgiften behandlas. Om behandlingen av en personuppgift föranleds av något annat än antagande om att personen har utövat eller kommer

3. uppgifterna ger grundad anledning att anta att personen utövar annan säkerhetshotande verksamhet än som avses i 1 och som innefattar brott eller åsidosättande av åligganden i anställning hos Försvarsmakten, och det finns särskilda skäl till att *uppgifterna ska* behandlas,

5. uppgifterna avser information som har framkommit i samband med att en person har genomgått registerkontroll eller särskild personutredning enligt säkerhetskyddslagen (2018:000).

Uppgifter om en person *ska* förse med upplysning om på vilken av de i första stycket angivna grunderna uppgiften behandlas. Om behandlingen av en personuppgift föranleds av något annat än antagande om att personen har utövat eller kommer att utöva

att utöva brottslig verksamhet *skall* det särskilt anges att personen inte är misstänkt för brottslig verksamhet, om det inte på annat sätt klart framgår att sådan misstanke inte finns. Uppgifter om en person som inte heller kan antas ha utövat eller komma att utöva annan säkerhets-hotande verksamhet *skall* förse med en särskild upplysning om detta, om det inte på annat sätt klart framgår att sådant antagande inte finns.

Uppgifter om en person som avses i första stycket 1–3 *skall* förse med en upplysning om uppgiftslämnarens trovärdighet och uppgifternas riktighet i sak.

brottslig verksamhet *ska* det särskilt anges att personen inte är misstänkt för brottslig verksamhet, om det inte på annat sätt klart framgår att sådan misstanke inte finns. Uppgifter om en person som inte heller kan antas ha utövat eller komma att utöva annan säkerhets-hotande verksamhet *ska* förse med en särskild upplysning om detta, om det inte på annat sätt klart framgår att sådant antagande inte finns.

Uppgifter om en person som avses i första stycket 1–3 *ska* förse med en upplysning om uppgiftslämnarens trovärdighet och uppgifternas riktighet i sak.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 april 2019.
 2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om registerkontroll eller särskild personutredning som har genomförts enligt säkerhetsskyddslagen (1996:627) före ikraftträdandet.

7 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att 35 kap. 1, 3 och 10 §§ offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

35 kap.

1 §¹

Sekretess gäller för uppgift om en enskilds personliga och ekonomiska förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till honom eller henne lider skada eller men och uppgiften förekommer i

1. utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål,
2. angelägenhet som avser användning av tvångsmedel i brottmål eller i annan verksamhet för att förebygga brott
3. angelägenhet som avser *registerkontroll och särskild personutredning* enligt säkerhets- och säkerhetskyddslagen (1996:627),
3. angelägenhet som avser *säkerhetsprövning* enligt hetsskyddslagen (2018:000),
4. annan verksamhet som syftar till att förebygga, uppklara, utreda eller beivra brott och som bedrivs av en åklagarmyndighet, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Skatteverket, Tullverket eller Kustbevakningen,
5. register som förs av Polismyndigheten enligt 4 kap. polisdatalagen (2010:361) eller som annars behandlas med stöd av de bestämmelserna eller uppgifter som behandlas av Säkerhetspolisen med stöd av 6 kap. samma lag,
6. register som förs enligt lagen (1998:621) om misstankeregister,
7. register som förs av Skatteverket enligt skattebrottsdatalagen (2017:452) eller som annars behandlas där med stöd av samma lag,
8. särskilt ärenderegister över brottmål som förs av åklagarmyndighet, om uppgiften inte hänför sig till registrering som avses i 5 kap. 1 §,
9. register som förs av Tullverket enligt tullbrottsdatalagen (2017:447) eller som annars behandlas där med stöd av samma lag, eller
10. register som förs enligt lagen (2010:362) om polisens allmänna spaningsregister.

Sekretessen enligt första stycket 2 gäller hos domstol i dess rättskipande eller rättsvårdande verksamhet endast om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till honom eller henne lider skada eller men om uppgiften röjs. Vid förhandling om användning av tvångsmedel gäller sekretess för uppgift om vem som är misstänkt endast om det kan antas att fara uppkommer för att den misstänkte eller någon närstående till honom eller henne utsätts för våld eller lider annat allvarligt men om uppgiften röjs.

¹ Senaste lydelse 2017:1076.

Första stycket gäller inte om annat följer av 2, 6 eller 7 §.
För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

3 §

Sekretess gäller i verksamhet som avser förande av eller uttag ur register enligt lagen (1998:620) om belastningsregister för uppgift i registret. I fråga om utlämnande av sådan uppgift gäller vad som är föreskrivet i den lagen och i säkerhetsskyddslagen (1996:627) samt i förordningar som har meddelats med stöd av dessa lagar.

Sekretess gäller i verksamhet som avser förande av eller uttag ur register enligt lagen (1998:620) om belastningsregister för uppgift i registret. I fråga om utlämnande av sådan uppgift gäller vad som är föreskrivet i den lagen och i säkerhetsskyddslagen (2018:000) samt i förordningar som har meddelats med stöd av dessa lagar.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

Bestämmelserna i 10 och 12 kap. gäller inte i fråga om sekretessen enligt denna paragraf.

10 §²

Sekretessen enligt 1 § hindrar inte att en uppgift lämnas ut

1. till en enskild enligt vad som föreskrivs i lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare,

2. till en enskild enligt vad som föreskrivs i säkerhetsskyddslagen (1996:627) samt i förordning som har meddelats med stöd i den lagen,

2. till en enskild enligt vad som föreskrivs i säkerhetsskyddslagen (2018:000) samt i förordning som har meddelats med stöd i den lagen,

3. enligt vad som föreskrivs i

- lagen (1998:621) om misstankeregister,
- polisdatalagen (2010:361),
- skattebrottsdatalagen (2017:452),
- tullbrottsdatalagen (2017:447),
- kustbevakningsdatalagen (2012:145),
- åklagardatalagen (2015:433),
- förordningar som har stöd i dessa lagar, eller

4. till en enskild enligt vad som föreskrivs i 27 kap. 8 § rättegångsbalken.

1. Denna lag träder i kraft den 1 april 2019.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om registerkontroll eller särskild personutredning som har genomförts enligt säkerhetsskyddslagen (1996:627) före ikraftträdandet.

² Senaste lydelse 2017:456.

8 Förslag till lag om ändring i polisdatalagen (2010:361)

Härigenom föreskrivs att 6 kap. 1 § polisdatalagen (2010:361) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

1 §¹

Personuppgifter får behandlas i Säkerhetspolisens brottsbekämpande verksamhet om det behövs för att

1. förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet som innefattar

a) brott mot rikets säkerhet,

b) terrorbrott, eller

c) tryckfrihetsbrott eller yttrandefrihetsbrott med rasistiska eller främlingsfientliga motiv

2. utreda eller beivra sådana brott som avses i 1, eller, efter särskilt beslut, annat brott,

3. fullgöra uppgifter i samband med personskydd av den centrala statsledningen och andra som regeringen eller Säkerhetspolisen bestämmer,

4. fullgöra uppgifter enligt säkerhetsskyddslagen

(1996:627),

4. fullgöra uppgifter enligt säkerhetsskyddslagen

(2018:000),

5. fullgöra förpliktelser som följer av internationella åtaganden,

6. lämna tekniskt biträde till Polismyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Åklagarmyndigheten eller Tullverket, eller

7. fullgöra annan verksamhet som anges i lag eller förordning eller särskilt beslut av regeringen.

Denna lag träder i kraft den 1 april 2019.

¹ Paragrafen fick sin nuvarande beteckning genom 2015:436.

9 Förslag till lag om ändring av lagen (2010:1767) om geografisk miljöinformation

Härigenom föreskrivs att 15 § lagen (2010:1767) om geografisk miljöinformation ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

15 §¹

Bestämmelser om

1. behandling av personuppgifter finns i personuppgiftslagen (1998:204),
2. behandling av personuppgifter i fastighetsregistret finns i lagen (2000:224) om fastighetsregister,
3. krav på tillstånd för spridning av en sammanställning av geografisk information finns i lagen (2016:319) om skydd för geografisk information,
4. säkerhetsskydd finns i säkerhetsskyddslagen (1996:627), och
4. säkerhetsskydd finns i säkerhetsskyddslagen (2018:000), och
5. upphovsrätt finns i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk.

I fråga om behandling av personuppgifter enligt denna lag gäller inte 2 § personuppgiftslagen (1998:204).

Denna lag träder i kraft den 1 april 2019.

¹ Senaste lydelse 2016:321.

10 Förslag till lag om ändring i lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 9 och 10 §§, 2 kap. 22 § och 11 kap. 2 § lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

9 §

I fråga om upphandling som avser sådan tillverkning av eller handel med vapen, ammunition och krigsmateriel som omfattas av artikel 346.1 b i EUF-fördraget och där 7 eller 8 § eller 10 § första stycket 2–4 eller 10 inte är tillämpliga får regeringen i enskilda fall besluta om de undantag från bestämmelserna i denna lag som är nödvändiga med hänsyn till rikets väsentliga säkerhetsintressen.

I fråga om upphandling som avser sådan tillverkning av eller handel med vapen, ammunition och krigsmateriel som omfattas av artikel 346.1 b i EUF-fördraget och där 7 eller 8 § eller 10 § första stycket 2–4 eller 10 inte är tillämpliga får regeringen i enskilda fall besluta om de undantag från bestämmelserna i denna lag som är nödvändiga med hänsyn till Sveriges väsentliga säkerhetsintressen.

Försvarets materielverk får besluta om sådana undantag som avses i första stycket om upphandlingen

1. avser tillägg till en upphandling där regeringen tidigare beslutat om undantag med stöd av första stycket,
2. avser varor, tjänster eller byggtreprenader inom ramen för en av Sverige träffad internationell överenskommelse om mellanstatlig samverkan i fråga om försörjning av varor, tjänster eller byggtreprenader, eller
3. har ett värde som understiger 25 000 000 kronor.

Försvarsmakten och Försvarets radioanstalt får besluta om sådana undantag som avses i första stycket om upphandlingens värde understiger 5 000 000 kronor.

10 §

Denna lag gäller inte för kontrakt

1. för vilka tillämpningen av denna lag skulle kräva att en upphandlande myndighet eller enhet tillhandahåller information vars avslöjande strider mot rikets väsentliga säkerhetsintressen,

Denna lag gäller inte för kontrakt

1. för vilka tillämpningen av denna lag skulle kräva att en upphandlande myndighet eller enhet tillhandahåller information vars avslöjande strider mot Sveriges väsentliga säkerhetsintressen,

2. som avser underrättelseverksamhet,
3. som tilldelas inom ramen för ett samarbetsprogram som gäller forskning och utveckling mellan minst två stater inom EES avseende utvecklandet av en ny produkt och, i förekommande fall, de senare skedena av hela eller delar av produktens livslängd,
4. som, av operativa skäl, måste tilldelas en leverantör i ett område utanför EES territorium där operationen genomförs,
5. som avser förvärv av fastighet, arrenderätt, hyresrätt, bostadsrätt, tomträtt, servitutsrätt eller någon annan rättighet till fastighet,
6. som en regering tilldelas av en annan regering och som avser
 - a) tillhandahållande av militär utrustning eller utrustning av känslig karaktär,
 - b) byggtreprenader och tjänster med direkt anknytning till sådan utrustning som avses i a, eller
 - c) byggtreprenader och tjänster särskilt avsedda för militära syften eller av känslig karaktär,
7. som avser skiljemanna- eller förlikningsuppdrag,
8. som avser finansiella tjänster, utom försäkringstjänster,
9. som avser anställningar, eller
10. som avser forsknings- och utvecklingstjänster, med undantag för sådana vilkas resultat endast tillkommer en upphandlande myndighet eller enhet i den egna verksamheten och betalas av myndigheten eller enheten.

Första stycket 4 avser även civila inköp.

Med fastighet enligt första stycket 5 avses det som enligt jordabalken utgör eller tillhör en fastighet. Befintlig byggnad som tillhör någon annan än ägaren till jorden ska också anses utgöra en fastighet. Detsamma gäller sådana tillbehör till byggnaden som avses i 2 kap. 2 och 3 §§ jordabalken, om de tillhör byggnadens ägare.

2 kap.

22 §

Med säkerhetsskydds-klassificerade uppgifter avses information och material oavsett form, karaktär eller överföringsteknik som omfattas av krav på en viss säkerhetsnivå eller en viss skyddsnivå och som med hänsyn till rikets säkerhet enligt lagar och andra författningar måste skyddas mot intrång, förstörelse, avlägsnande, spridning, förlust eller åtkomst av någon obehörig person, eller någon annan typ av risk.

Med säkerhetsskydds-klassificerade uppgifter avses *i denna lag* information och material oavsett form, karaktär eller överföringsteknik som omfattas av krav på en viss säkerhetsnivå eller en viss skyddsnivå och som med hänsyn till Sveriges säkerhet enligt lagar och andra författningar måste skyddas mot intrång, förstörelse, avlägsnande, spridning, förlust eller åtkomst av någon obehörig person, eller någon annan typ av risk.

För skydd av säkerhetsskydds-klassificerade uppgifter som avses i säkerhetsskyddslagen (2018:000) finns bestämmelser i den lagen.

11 kap.**2 §**

En leverantör får uteslutas från att delta i en upphandling, om leverantören

1. är i konkurs eller likvidation, är under tvångsförvaltning eller är föremål för ackord eller tills vidare har inställt sina betalningar eller är underkastad näringsförbud,

2. är föremål för ansökan om konkurs, tvångslikvidation, tvångsförvaltning, ackord eller annat liknande förfarande,

3. genom lagakraftvunnen dom är dömd för brott avseende yrkesutövningen, såsom till följd av en överträdelse av befintlig lagstiftning om export av försvars- och säkerhetsutrustning,

4. har gjort sig skyldig till allvarligt fel i yrkesutövningen, såsom genom att inte ha iakttagit sina skyldigheter i fråga om informations säkerhet eller försörjningstrygghet vid ett tidigare kontrakt, och den upphandlande myndigheten eller enheten kan visa detta,

5. har, på grundval av någon form av bevis som även kan bestå av skyddade uppgiftskällor, kunnat konstaterats inte vara så tillförlitlig som krävs för att inte riskera rikets säkerhet,

5. har, på grundval av någon form av bevis som även kan bestå av skyddade uppgiftskällor, kunnat konstaterats inte vara så tillförlitlig som krävs för att inte riskera Sveriges säkerhet,

6. inte har fullgjort sina åligganden avseende socialförsäkringsavgifter eller skatt i det egna landet eller i det land där upphandlingen sker, eller

7. i något väsentligt hänseende har låtit bli att lämna begärda upplysningar eller lämnat felaktiga upplysningar som begärts med stöd av bestämmelserna i 11 eller 12 kap.

Är leverantören en juridisk person, får leverantören uteslutas om en företrädare för den juridiska personen har dömts för brott som avses i första stycket 3 eller gjort sig skyldig till sådant fel som avses i första stycket 4.

Myndigheten eller enheten får, utom i de fall som avses i 4 §, begära att en leverantör visar att det inte finns någon grund för att utesluta leverantören med stöd av första stycket 1, 2, 3 eller 6.

Denna lag träder i kraft den 1 april 2019.

11 Förslag till lag om ändring i lagen (2014:514) om ansvar för vissa säkerhetsfrågor vid statsministerns tjänstebostäder

Härigenom föreskrivs att 1, 2, 4 och 5 §§ lagen (2014:514) om ansvar för vissa säkerhetsfrågor vid statsministerns tjänstebostäder ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Denna lag innehåller särskilda bestämmelser som rör verksamheten vid och skyddet för egendom som används som tjänstebostad för statsministern. Bestämmelserna utgör kompletteringar till och undantag från säkerhetsskyddslagen (1996:627) och skyddslagen (2010:305).

Denna lag innehåller särskilda bestämmelser som rör verksamheten vid och skyddet för egendom som används som tjänstebostad för statsministern. Bestämmelserna utgör kompletteringar till och undantag från skyddslagen (2010:305) och säkerhetsskyddslagen (2018:000).

2 §

Säkerhetspolisen har *det ansvar* för tillträdesbegränsning som anges i 7 § 2 säkerhetsskyddslagen (1996:627) vid egendom som används som tjänstebostad för statsministern.

Säkerhetspolisen har *ansvaret* för *fysisk säkerhet* enligt 2 kap. 3 § säkerhetsskyddslagen (2018:000) vid egendom som används som tjänstebostad för statsministern.

Inför att *tillträdesbegränsande åtgärder* vidtas ska Säkerhetspolisen samråda med den eller de myndigheter som förvaltar egendomen och som berörs av åtgärden. När det gäller *tillträdesbegränsande åtgärder* som är av större betydelse ska Säkerhetspolisen även samråda med Regeringskansliet.

Inför att *åtgärder som rör fysisk säkerhet* vidtas ska Säkerhetspolisen samråda med den eller de myndigheter som förvaltar egendomen och som berörs av åtgärden. När det gäller *åtgärder som rör fysisk säkerhet* som är av större betydelse ska Säkerhetspolisen även samråda med Regeringskansliet.

4 §

Inför att säkerhetsskyddsavtal ska träffas enligt 8 § säkerhetsskyddslagen (1996:627) med anledning av upphandling till egendom som används som tjänstebostad för statsministern ska den upphandlande

Inför att säkerhetsskyddsavtal ska träffas enligt 2 kap. 6 § säkerhetsskyddslagen (2018:000) med anledning av upphandling till egendom som används som tjänstebostad för statsministern ska den upphandlande

myndigheten samråda med myndigheten samråda med
Säkerhetspolisen. Säkerhetspolisen.

5 §

Inför beslut om placering i säkerhetsklass enligt 17 § säkerhetskyddslagen (1996:627) av anställningar eller annat deltagande i verksamheten vid egendom som används som tjänstebostad för statsministern ska den som bedriver verksamheten samråda med Säkerhetspolisen.

Inför beslut om placering i säkerhetsklass enligt 3 kap. 5 § säkerhetskyddslagen (2018:000) av anställningar eller annat deltagande i verksamheten vid egendom som används som tjänstebostad för statsministern ska den som bedriver verksamheten samråda med Säkerhetspolisen.

Denna lag träder i kraft den 1 april 2019.

BILAGA 3

Utskottets lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (2010:1767) om geografisk miljöinformation

Härigenom föreskrivs att 15 § lagen (2010:1767) om geografisk miljöinformation ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2018:000

Utskottets förslag

15 §

Bestämmelser om

1. behandling av personuppgifter finns i
 - a) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning),
 - b) lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning, och
 - c) föreskrifter som har meddelats i anslutning till den lagen,
2. behandling av personuppgifter i fastighetsregistret finns i lagen (2000:224) om fastighetsregister,
3. krav på tillstånd för spridning av en sammanställning av geografisk information finns i lagen (2016:319) om skydd för geografisk information,
4. säkerhetsskydd finns i 4. säkerhetsskydd finns i säkerhetsskyddslagen (1996:627), säkerhetsskyddslagen (2018:000), och och
5. upphovsrätt finns i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk.

Denna lag träder i kraft den 1 april 2019.

BILAGA 4

Konstitutionsutskottets yttrande 2017/18:KU4y

Ett modernt och stärkt skydd för Sveriges säkerhet – ny säkerhetsskyddslag

Till justitieutskottet

Justitieutskottet beslutade den 22 mars 2018 att ge konstitutionsutskottet tillfälle att yttra sig över regeringens proposition Ett modernt och stärkt skydd för Sveriges säkerhet – ny säkerhetsskyddslag (prop. 2017/18:89) och följdmotioner, i de delar som rör konstitutionsutskottets beredningsområde.

Konstitutionsutskottet yttrar sig över det förslag i propositionen som gäller säkerhetsskyddslagstiftningens tillämpning för Regeringskansliet och ett yrkande om ett tillkännagivande till regeringen om att Regeringskansliet ska omfattas av samtliga bestämmelser i den nya säkerhetsskyddslagen i motion 2017/18:3999 av Tomas Tobé m.fl. (M, L, C, KD) yrkande 3.

Utifrån de utgångspunkter som konstitutionsutskottet har att beakta gör utskottet sammanfattningsvis bedömningen att ett förslag som innebär att Regeringskansliet ska omfattas av samtliga bestämmelser i den nya säkerhetsskyddslagen väcker vissa frågor ur ett konstitutionellt perspektiv. Utskottet anser dock att det inte finns några formella hinder mot ett tillkännagivande om att regeringen närmare ska utreda i vilken utsträckning Regeringskansliet bör omfattas av bestämmelserna i den nya säkerhetsskyddslagen.

Utskottets överväganden

Propositionen

I proposition 2017/18:89 Ett modernt och stärkt skydd för Sveriges säkerhet – ny säkerhetsskyddslag föreslår regeringen att den nuvarande säkerhetsskyddslagen (1996:627) ska ersättas av en ny säkerhetsskyddslag.

Regeringen redovisar i propositionen ärendets beredning fram till dess att propositionen beslutades. Av denna redovisning framgår bl.a. att en särskild utredare har haft i uppdrag att göra en översyn av säkerhetsskyddslagstiftningen. Utredningen, som tog namnet Utredningen om säkerhetsskyddslagen, presenterade i mars 2015 betänkandet En ny säkerhetsskyddslag (SOU 2015:25). Betänkandet har remissbehandlats.

I propositionen anges att syftet med lagförslagen är att stärka säkerhetsskyddet. Vidare anges att den nya lagen innehåller krav på åtgärder som syftar till att skydda uppgifter som är av betydelse för Sveriges säkerhet eller som ska skyddas enligt ett internationellt åtagande om säkerhetsskydd. Det anges även att skyddet av annan säkerhetskänslig verksamhet, t.ex. samhällsviktiga informationssystem, förbättras. Det förtydligas att lagen gäller i både allmän och enskild verksamhet. Vidare anförs att den nya lagen tydliggör skyldigheterna för den som bedriver säkerhetskänslig verksamhet och vikten av att verksamhetsutövarna genomför säkerhetsskyddsanalyser av sina verksamheter.

Till följd av den nya lagen föreslås även ett antal ändringar i andra lagar.

Lagen och följdändringarna i övriga lagar föreslås träda i kraft den 1 april 2019.

Lagrådet har granskat lagförslagen. Regeringen följer Lagrådets förslag.

Gällande ordning

Säkerhetsskyddslagstiftningen och riksdagen respektive Regeringskansliet

Den nuvarande säkerhetsskyddslagen (1996:627) trädde i kraft den 1 juli 1996. I lagen finns bestämmelser om säkerhetsskydd. Med säkerhetsskydd avses skydd mot spioneri, sabotage och andra brott som kan hota rikets säkerhet, skydd i andra fall av uppgifter som omfattas av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) och som rör rikets säkerhet samt skydd mot terroristbrott, även om brotten inte hotar rikets säkerhet. Säkerhetsskydd ska i den omfattning som det behövs finnas vid verksamhet hos staten, kommunerna och landstingen, hos juridiska personer som staten, kommunerna eller landstingen utövar ett rättsligt bestämmande inflytande över och hos enskilda om en sådan verksamhet är av betydelse för rikets säkerhet eller särskilt behöver skyddas mot terrorism.

Säkerhetsskyddet ska förebygga att uppgifter som omfattas av sekretess och som rör rikets säkerhet obehörigen röjs, ändras eller förstörs (informations-säkerhet), att obehöriga får tillträde till platser där de kan få tillgång till sådana uppgifter eller där verksamhet som har betydelse för rikets säkerhet bedrivs (tillträdesbegränsning) samt att personer som inte är pålitliga från säkerhetssynpunkt deltar i verksamhet som har betydelse för rikets säkerhet (säkerhetsprövning). Säkerhetsskyddet ska även i övrigt förebygga terrorism. Lagen innehåller också bestämmelser om skyldighet att teckna säkerhetsskyddsavtal i vissa fall samt om utbildning, kontroll och tillsyn. Närmare bestämmelser om säkerhetsskydd finns i den till lagen hörande säkerhetsskyddsförordningen (1996:633).

Säkerhetsskyddslagen gäller endast i viss angiven utsträckning för riksdagen och dess myndigheter och för Regeringskansliet. Det handlar bl.a. om bestämmelserna om placering i säkerhetsklass och om registerkontroll. Säkerhetsskyddsförordningen gäller inte för riksdagen. Den gäller i begränsad utsträckning för Regeringskansliet.

I 2 § säkerhetsskyddslagen föreskrivs således att för riksdagen och dess myndigheter gäller endast 11–29 §§ i den lagen.

Enligt 32 § säkerhetsskyddslagen får regeringen i fråga om Regeringskansliet förordna om undantag från andra bestämmelser i lagen än sådana som gäller registerkontroll. I 2 § säkerhetsskyddsförordningen anges vilka bestämmelser i säkerhetsskyddslagen respektive säkerhetsskyddsförordningen som gäller för Regeringskansliet. För Regeringskansliet gäller sålunda endast 8, 11–29, 32 och 33 §§ säkerhetsskyddslagen samt 15 och 18–38 §§ säkerhetsskyddsförordningen. Vidare föreskrivs att för sådana kommittéer och särskilda utredare som avses i kommittéförordningen (1976:119) gäller endast 11–29, 32 och 33 §§ säkerhetsskyddslagen samt 18–38 §§ säkerhetsskyddsförordningen.

För riksdagen finns det bestämmelser om säkerhetsskydd även i lagen (2006:128) om säkerhetsskydd i riksdagen och dess myndigheter. Den lagen, som kompletteras med föreskrifter, har säkerhetsskyddslagen som förebild.

För Regeringskansliet gäller på motsvarande sätt Regeringskansliets föreskrifter om säkerhetsskydd (RKF 2017:11). Föreskrifterna, som gäller sedan den 1 oktober 2017, ersatte Regeringskansliets tidigare föreskrifter om säkerhetsskydd (RKF 2016:1). Föreskrifterna kompletteras av Regeringskansliets riktlinjer om säkerhetsskydd (FA2017/01110/RS). Nuvarande riktlinjer gäller sedan den 1 oktober 2017 och ersatte tidigare riktlinjer om säkerhetsskydd (SB2015/2339/RCK).

I de särskilda regleringarna om säkerhetsskydd för riksdagen respektive Regeringskansliet finns i stor utsträckning en reglering som svarar mot den som finns i den nuvarande säkerhetsskyddslagen. De särskilda regleringarna stämmer överens med de grundprinciper som säkerhetsskyddslagen ger uttryck för.

Bakgrunden till den nu gällande ordningen

Bakgrunden till den nu gällande ordningen för riksdagen och Regeringskansliet framgår inte av förarbetena till säkerhetsskyddslagen.

Redan enligt den ordning som gällde när förslaget om den nuvarande säkerhetsskyddslagen lades fram fanns särskilda föreskrifter om säkerhetskydd för riksdagen och för Regeringskansliet, och det förutsattes att den ordningen skulle gälla även efter säkerhetsskyddslagens införande (prop. 1995/96:129 s. 73 och 89). Det ingick inte heller i Säkerhetsskyddsutredningens uppdrag att ta ställning till säkerhetsskyddet hos riksdagen och regeringen (dir. 1993:123).

Regeringen styr riket

Av 1 kap. 6 § regeringsformen följer att regeringen styr riket och att regeringen är ansvarig inför riksdagen. För den offentliga förvaltningen finns enligt 1 kap. 8 § bl.a. statliga förvaltningsmyndigheter.

I 7 kap. 1 § regeringsformen föreskrivs följande. För att bereda regeringsärenden och för att biträda regeringen och statsråden i deras verksamhet i övrigt ska det finnas ett regeringskansli. I detta ingår departement för olika verksamhetsgrenar. Regeringen fördelar ärendena mellan departementen. Statsministern utser bland statsråden chefer för departementen. Statsministern är chef för Regeringskansliet.

Enligt 12 kap. 1 § regeringsformen lyder de statliga förvaltningsmyndigheter som inte är myndigheter under riksdagen under regeringen. Att myndigheterna lyder under regeringen innebär att förvaltningen ska förverkliga regeringens politik. Det innebär också att en enskild minister inte har någon befälsrätt över myndigheterna och att en föreskrift från regeringen ska riktas till myndigheten som sådan, inte till en tjänsteman på myndigheten (SOU 1972:15 s. 195). I särskilda ärenden som innebär myndighetsutövning mot enskilda eller tillämpning av lag är en förvaltningsmyndighet dock enligt 12 kap. 2 § självständig. Ingen myndighet, inte heller riksdagen eller en kommuns beslutande organ, får i sådana ärenden bestämma hur en förvaltningsmyndighet ska besluta.

Den nya säkerhetsskyddslagens tillämpning för riksdagen och Regeringskansliet

I propositionen föreslås en bestämmelse, 1 kap. 3 §, som anger i vilken utsträckning den nya säkerhetsskyddslagen ska gälla för riksdagen och dess myndigheter och i vilken utsträckning regeringen ska få besluta om undantag för Regeringskansliet, utlandsmyndigheterna och kommittéväsendet. Regeringens överväganden i dessa delar redovisas i avsnitt 12 i propositionen (s. 121 f.).

I 1 kap. 3 § första stycket i den nya säkerhetsskyddslagen föreslås att för riksdagen och dess myndigheter ska endast bestämmelserna om säkerhetsskyddsklasser (2 kap. 5 §), säkerhetsprövning (3 kap.) och säkerhetsintyg (4 kap.) i den nya säkerhetsskyddslagen gälla.

Enligt 1 kap. 3 § andra stycket föreslås att för Regeringskansliet, utlandsmyndigheterna och kommittéväsendet ska den nya lagen gälla i sin helhet. Regeringen ska dock få besluta om undantag från andra bestämmelser i lagen än de som gäller säkerhetsskyddsklasser, säkerhetsprövning och säkerhetsintyg.

Bestämmelsen i 1 kap. 3 § första stycket i den nya säkerhetsskyddslagen motsvarar i huvudsak 2 § i nuvarande säkerhetsskyddslag. I förhållande till vad som gäller i dag utvidgas lagens tillämplighet något i fråga om riksdagen och dess myndigheter. Enligt den nuvarande säkerhetsskyddslagen gäller, som redan har redovisats, endast bestämmelserna i 11–29 §§ för riksdagen och dess myndigheter. Enligt förslaget i 1 kap. 3 § första stycket första meningen ska även de nya bestämmelserna om indelning i säkerhetsskyddsklasser för säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter (2 kap. 5 §) och säkerhetsintyg (4 kap. 1–3 §§) gälla för riksdagen och dess myndigheter. För att ange vad som i övrigt gäller i fråga om säkerhetsskydd för riksdagen och dess myndigheter föreslås att det tas in en upplysning i första stycket andra meningen om lagen (2006:128) om säkerhetsskydd för riksdagen och dess myndigheter.

Andra stycket i 1 kap. 3 § i den nya säkerhetsskyddslagen motsvarar i huvudsak 32 § i nuvarande säkerhetsskyddslag. Stycket innehåller ett bemyndigande för regeringen att i fråga om Regeringskansliet, utlandsmyndigheterna och kommittéväsendet i viss utsträckning meddela föreskrifter om undantag från andra bestämmelser i lagen än de som anges i första stycket.

Lagrådet har inte haft några synpunkter på den föreslagna bestämmelsen i 1 kap. 3 § i den nya säkerhetsskyddslagen.

I propositionen anges att de flesta remissinstanserna inte har haft några synpunkter på förslaget. Det anförs att Försvarmakten har bedömt att säkerhetsskyddslagens och säkerhetsskyddsförordningens bestämmelser bör gälla i sin helhet även för Regeringskansliet, eftersom det i Regeringskansliet finns sådana skyddsvärden att förlust av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter kan ge mycket allvarliga konsekvenser för Sverige. Vidare anges att Riksrevisionen anser att lagen (2006:128) om säkerhetsskydd i riksdagen och dess myndigheter bör ses över i sin helhet.

Regeringen uttrycker förståelse för den kritik som framförs och anför att man kan ifrågasätta lämpligheten av att det inte finns likvärdiga krav på säkerhetsskydd i alla verksamheter. Regeringen konstaterar att det inte redovisas några närmare skäl för den gällande ordningen – där säkerhetsskyddslagen endast delvis gäller för riksdagen och Regeringskansliet – i förarbetena till den nuvarande säkerhetsskyddslagen. Regeringen anser dock att den reglering som finns för Regeringskansliet, bl.a. genom föreskrifter, är tillräcklig. Enligt regeringen gäller samma sak för

utlandsmyndigheterna där Regeringskansliet kan ge föreskrifter och vägledning för att uppnå en enhetlig hantering inom utrikesförvaltningen. När det gäller riksdagen anför regeringen att det med anledning av de genomgripande förändringar av regleringen om säkerhetsskydd som nu föreslås kan finnas behov av att överväga om ytterligare ändringar ska göras i regleringen. Det saknas dock enligt regeringen beredningsunderlag för att i detta lagstiftningsärende göra andra ändringar än de som utredningen har föreslagit. Regeringen anför att den kan komma att återkomma i frågan.

I betänkandet En ny säkerhetsskyddslag (SOU 2015:25) anförs bl.a. följande i ett avsnitt om säkerhetsskyddet i riksdagen och i Regeringskansliet (se s. 505):

Säkerhetsskyddslagens begränsade tillämplighet i fråga [sic!] riksdagen och Regeringskansliet nämns i våra direktiv endast under redovisningen av gällande ordning. Det hindrar dock inte att vi berör frågan. Vi har haft en inledande dialog med Riksdagsförvaltningen och Regeringskansliet. Vad som därvid förts fram har inte föranlett oss gå närmare in på denna fråga. Vår utgångspunkt har därför varit att, utan någon ändring i sak, föra över gällande bestämmelser om säkerhetsskyddslagens tillämplighet i fråga om riksdagen och Regeringskansliet till förslaget om en ny säkerhetsskyddslag.

Det har således inte ingått i utredningens uppdrag att närmare utreda skälen för nuvarande ordning när det gäller säkerhetsskyddslagens tillämpning för riksdagen och Regeringskansliet. Utredningen redovisar därför inte heller några närmare överväganden i denna del.

Ett yrkande om tillkännagivande i en motion

Tomas Tobé m.fl. (M, L, C, KD) begär i motion 2017/18:3999 yrkande 3 ett tillkännagivande till regeringen om att Regeringskansliet ska omfattas av den nya säkerhetsskyddslagens samtliga bestämmelser. Motionärerna konstaterar att Försvarsmakten i sitt remissyttrande över utredningens betänkande (SOU 2015:25) har bedömt att säkerhetsskyddslagens och säkerhetsskyddsförordningens bestämmelser bör gälla i sin helhet även för Regeringskansliet, eftersom det i Regeringskansliet finns sådana skyddsvärden att förlusten av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter kan ge mycket allvarliga konsekvenser för Sverige. Enligt motionärerna finns en ökad risk att liknande haverier som it-skandalen vid Transportstyrelsen även kan uppstå i framtiden om Regeringskansliet inte till fullo omfattas av säkerhetsskyddslagens bestämmelser. Därför anser motionärerna, i likhet med Försvarsmakten, att säkerhetsskyddslagens och säkerhetsskyddsförordningens bestämmelser bör gälla i sin helhet även för Regeringskansliet.

Utskottets ställningstagande

Som regeringen konstaterar i propositionen redovisas i förarbetena till den nuvarande säkerhetsskyddslagen inte några närmare skäl för den nu gällande

ordningen i fråga om lagens tillämpning för Regeringskansliet. Av förarbetena framgår således inte varför säkerhetsskyddslagen gäller endast delvis för Regeringskansliet.

Innebörden av regeringens förslag när det gäller den nya säkerhetsskyddslagens tillämpning för Regeringskansliet är i huvudsak att nu gällande ordning ska behållas. Visserligen föreslås att den nya lagen ska gälla i sin helhet för Regeringskansliet, utlandsmyndigheterna och kommittéväsendet, men regeringen ska få meddela föreskrifter om undantag från andra bestämmelser i lagen än de som gäller säkerhetsskyddsklasser, säkerhetsprövning och säkerhetsintyg.

Konstitutionsutskottet kan, liksom regeringen, ha viss förståelse för den kritik som remissinstanserna – Försvarsmakten och Riksrevisionen – anför. Lämpligheten av att det inte finns likvärdiga krav på säkerhetsskydd i alla verksamheter kan ifrågasättas. Samtidigt väcker en ordning som skulle innebära att Regeringskansliet omfattas av samtliga bestämmelser i den nya säkerhetsskyddslagen vissa frågor av konstitutionellt slag. Exempelvis innehåller såväl den nuvarande säkerhetsskyddslagen som den nya lagen bestämmelser om tillsyn. I propositionen (s. 124 f.) anges att ansvaret för tillsyn enligt säkerhetsskyddslagen i dag är uppdelat mellan flera myndigheter. Säkerhetsskyddet kontrolleras av Försvarsmakten när det gäller Fortifikationsverket och Försvarshögskolan samt de myndigheter som hör till Försvarsdepartementet. I fråga om övriga myndigheter förutom Justitiekanslern kontrolleras säkerhetsskyddet av Säkerhetspolisen. Även Affärsverket Svenska kraftnät, Transportstyrelsen, Post- och telestyrelsen samt länsstyrelserna har ett visst tillsynsansvar. Av propositionen framgår även att regeringen har beslutat att ge en särskild utredare i uppdrag att föreslå dels ett system med sanktioner i säkerhetsskyddslagen, dels hur en ändamålsenlig tillsyn ska vara utformad (dir. 2017:32). Uppdraget ska redovisas senast den 31 oktober 2018. I avvaktan på förslag från utredningen bedömer regeringen att nuvarande tillsynsstruktur bör bestå. Regeringen föreslår därför att det även i den nya säkerhetsskyddslagen tas in en upplysning om att tillsyn över säkerhetsskyddet hos myndigheter och andra som lagen gäller för ska utövas av den myndighet som regeringen bestämmer. En sådan bestämmelse föreslås införas i 5 kap. 4 §.

I regeringsformen slås fast att statliga förvaltningsmyndigheter som inte är myndigheter under riksdagen lyder under regeringen. Mot bakgrund av bestämmelserna i regeringsformen är enligt utskottet en ordning som skulle innebära att en eller möjligen flera statliga förvaltningsmyndigheter har tillsyn över Regeringskansliet inte självklar. Härtill kommer att inom Regeringskansliet hanteras en typ av i detta sammanhang känsliga uppgifter som knappast förekommer i annan offentlig verksamhet, vilket naturligtvis ställer särskilda krav på regelverk och organisation.

Härutöver kan det finnas andra aspekter som behöver beaktas ur ett konstitutionellt perspektiv när det gäller förslaget att samtliga bestämmelser i den nya säkerhetsskyddslagen ska omfatta Regeringskansliet.

Konstitutionsutskottet konstaterar dock att det inte finns några formella hinder mot ett tillkännagivande om att regeringen närmare ska utreda i vilken utsträckning Regeringskansliet bör omfattas av bestämmelserna i den nya säkerhetsskyddslagen. Om justitieutskottet överväger att tillstyrka motion 2017/18:3999 yrkande 3 bör dock beaktas vad som anförts ovan.

Stockholm den 12 april 2018

På konstitutionsutskottets vägnar

Andreas Norlén

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Andreas Norlén (M), Björn von Sydow (S), Hans Ekström (S), Annicka Engblom (M), Veronica Lindholm (S), Jonas Millard (SD), Marta Obminska (M), Per-Ingvar Johnsson (C), Agneta Börjesson (MP), Dag Klackenberglund (M), Fredrik Eriksson (SD), Tina Acketoft (L), Mia Sydow Mölleby (V), Tuve Skånberg (KD), Laila Naraghi (S), Eva-Lena Gustavsson (S) och Ida Karkiainen (S).

BILAGA 5

Försvarsutskottets yttrande 2017/18:FöU8y

Ett modernt och stärkt skydd för Sveriges säkerhet – ny säkerhetsskyddslag

Till justitieutskottet

Justitieutskottet beslutade den 22 mars 2018 att ge försvarsutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 2017/18:89 Ett modernt och stärkt skydd för Sveriges säkerhet – ny säkerhetsskyddslag och följdmotionerna i de delar som berör utskottets beredningsområde.

Försvarsutskottet begränsar sitt yttrande till informationssäkerhetsmässiga aspekter av propositionen och följdmotionerna. Utskottet anser att justitieutskottet bör tillstyrka förslagen i propositionen på de skäl som anförs av regeringen. Utskottet anser också att justitieutskottet bör tillstyrka motion 2017/18:3999 (M, C, L, KD) yrkandena 1–3 och avstyrka motion 2017/18:3980 (V).

I yttrandet finns en avvikande mening (V).

Utskottets överväganden

Ett modernt och stärkt skydd för Sveriges säkerhet – ny säkerhetsskyddslag

Propositionen

Säkerhetsskydd innebär förebyggande åtgärder för att skydda Sveriges säkerhet mot spioneri, sabotage, terroristbrott och andra brott. Kraven på säkerhetsskyddet har förändrats genom utvecklingen i omvärlden och på informationsteknikområdet, ökningen av säkerhetskänslig verksamhet som bedrivs i enskild regi och en ökad internationell samverkan.

För att stärka säkerhetsskyddet föreslår regeringen en ny säkerhetsskyddslag. Den nya lagen innehåller krav på åtgärder som syftar till att skydda uppgifter som är av betydelse för Sveriges säkerhet eller som ska skyddas enligt ett internationellt åtagande om säkerhetsskydd. Även skyddet av annan säkerhetskänslig verksamhet, t.ex. samhällsviktiga informationssystem, förbättras enligt regeringen. Det förtydligas att lagen gäller i både allmän och enskild verksamhet.

Den nya lagen tydliggör skyldigheterna för den som bedriver säkerhetskänslig verksamhet och vikten av att verksamhetsutövarna genomför säkerhetsskyddsanalyser för sina verksamheter. Till följd av den nya lagen föreslås även ett antal ändringar i andra lagar. Lagen och följdändringarna i övriga lagar föreslås träda i kraft den 1 april 2019.

Motionerna

I motion 2017/18:3980 anför Linda Snecker m.fl. (V) att det offentliga dagligen hanterar mängder av information. Vissa uppgifter klassas som skyddsvärda och en del rör även rikets säkerhet. En viktig förklaring till de brister i fråga om myndigheters informationssäkerhetsarbete som Riksrevisionen visat på är att förståelsen för vikten av en god informationssäkerhet överlag är alltför liten, vilket i sin tur får till följd att arbetet inte prioriteras tillräckligt i förhållande till riskerna. Det visar inte minst problemen med Transportstyrelsens upphandling på, menar motionärerna som föreslår att regeringen bör ta fram riktlinjer för hur utkontraktering av it-verksamhet så långt som det är möjligt ska kunna undvikas i den offentliga förvaltningen.

Tomas Tobé m.fl. (M, C, L, KD) välkomnar i motion 2017/18:3999 att regeringen har presenterat den aktuella propositionen men anser dock att det finns brister kopplade till denna som behöver hanteras. Skandalen kring Transportstyrelsens utkontraktering av sin it-verksamhet och regeringens bristfälliga hantering av denna fråga understryker behovet av ett bredare omtag när det gäller säkerhetsskyddsarbetet, anför motionärerna som därför föreslår att

regeringen bör tillse att tillsynsmyndigheternas ansvar och befogenheter regleras i säkerhetsskyddslagen (yrkande 1), att regeringen bör genomföra en översyn av tillsynsmyndigheternas ansvar, organisation och resursfördelning (yrkande 2) och att Regeringskansliet bör omfattas av säkerhetsskyddslagens samtliga bestämmelser (yrkande 3).

Utskottets ställningstagande

Försvarsutskottet konstaterar att den nationella och internationella digitaliseringen som sker i dag går i snabb fart. Denna för dock inte bara med sig möjligheter till utveckling. Det finns alltför många exempel på hur obehöriga aktörer kommit åt eller fått möjligheter att komma åt känslig information. Inte minst Riksrevisionens granskningar har visat på att informationssäkerheten hos svenska myndigheter inte har utvecklats tillräckligt.

Utskottet ser därför positivt på de initiativ som regeringen vidtagit, dels den nyligen antagna nationella strategin för samhällets informations- och cybersäkerhet (skr. 2016/17:213, bet. 2017/18:FöU4, rskr. 2017/18:142), dels den nu föreslagna säkerhetsskyddslagen. Att den nya lagen innebär att skyddet av säkerhets känslig verksamhet, t.ex. samhällsviktiga informationssystem, förbättras välkomnas av utskottet.

Utskottet ser bl.a. ett behov av en utvecklad och fördjupad myndighetssamverkan för att höja informations- och cybersäkerheten i samhället, vilket regeringen men också utskottet uttryckt tidigare, t.ex. i betänkande 2017/18:FöU4. Utskottet ger också stöd åt regeringens syn i den tidigare nämnda strategin att stödet vid upphandling av säker elektronisk kommunikation och andra it-relaterade tjänster bör stärkas och att det är viktigt att de verksamheter som har behov av en hög nivå av driftssäkerhet inom kommunikationsnät och it-relaterade tjänster ställer krav på detta vid upphandling. Utskottet anser likt regeringen att det är nödvändigt att främja kunskaps- och kompetensutvecklingen på informationssäkerhetsområdet i samhället, inte minst bland myndigheter.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Säkerhetspolisen spelar bl.a. här en viktig roll genom t.ex. utförandet av sina respektive regeringsuppdrag. Regeringen har dessutom sett till genom en ändring i säkerhetsskyddsförordningen (1996:633) som trädde i kraft den 1 april 2018 att statliga myndigheter, innan en utkontraktering inleds, ska samråda med någon av tillsynsmyndigheterna Säkerhetspolisen eller Försvarsmakten. Dessa myndigheter ska också ha möjlighet att besluta att sådana förfaranden inte får genomföras.

Regeringen har också gett en särskild utredare i uppdrag att bl.a. kartlägga behovet av att förebygga att säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter eller i övrigt säkerhets känslig verksamhet utsätts för risker i samband med utkontraktering, upplåtelse eller överlåtelse av sådan verksamhet och föreslå åtgärder (dir. 2017:32). Utredningen om utkontraktering av säkerhets känslig verksamhet, sanktioner och tillsyn ska redovisas senast den 31 oktober 2018.

Utskottet anser således inte att det för närvarande finns skäl att föreslå några nya åtgärder i fråga om utkontraktering. Utskottet föreslår därför att justitieutskottet avstyrker motion 2017/18:3980 (V).

Även om utskottet välkomnar att regeringen har presenterat propositionen så understryks behovet av ett bredare omtag avseende säkerhetsskyddsarbetet pga. skandalen kring Transportstyrelsens utkontraktering av sin it-verksamhet samt regeringens bristfälliga hantering av denna fråga. Detta infattar såväl säkerhetsskyddslagen som säkerhetsskyddsförordningen, men även de föreskrifter och anvisningar som tillsynsmyndigheterna utfärdar generellt eller riktar mot berörda aktörer. Utskottet konstaterar att regeringen har försökt att hantera denna situation genom propositionen och genom vissa förändringar i säkerhetsskyddsförordningen, men även genom tillsättandet av utredningen om utkontraktering av säkerhetskänslig verksamhet, sanktioner och tillsyn, som utskottet ser fram emot att ta del av. Frågan hastar dock på grund av det säkerhetspolitiska läget. Utskottet anser att det finns brister kopplat till propositionen som behöver hanteras omgående och anser att regeringen bör tillse att tillsynsmyndigheternas ansvar och befogenheter regleras i säkerhetsskyddslagen, att regeringen bör genomföra en översyn av tillsynsmyndigheternas ansvar, organisation och resursfördelning och att frågan om hur Regeringskansliet bör omfattas av säkerhetsskyddslagens bestämmelser ska utredas.

Utskottet anser således att justitieutskottet bör tillstyrka förslagen i propositionen på de skäl som anförs av regeringen men också föreslå med tillstyrkande av motion 2017/18:3999 (M, C, L, KD) yrkandena 1–3 att riksdagen ställer sig bakom vad som anförs i motionen och tillkännager detta för regeringen.

Stockholm den 12 april 2018

På försvarsutskottets vägnar

Allan Widman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Allan Widman (L), Åsa Lindestam (S), Hans Wallmark (M), Peter Jeppsson (S), Alexandra Völker (S), Jan R Andersson (M), Daniel Bäckström (C), Anders Schröder (MP), Lotta Olsson (M), Paula Holmqvist (S), Roger Richtoff (SD), Lotta Johnsson Fornarve (V), Mikael Oscarsson (KD), Mattias Ottosson (S), Kalle Olsson (S), Lars Püss (M) och Jeff Ahl (-).

Avvikande mening

Propositionen (V)

Lotta Johnsson Fornarve (V) anför:

Riksrevisionen har återkommande granskat myndigheternas informationssäkerhetsarbete. Tidigare rapporter har visat på ett flertal brister. En viktig förklaring till de brister i fråga om myndigheters informationssäkerhetsarbete som Riksrevisionen visat på är att förståelsen för vikten av en god informationssäkerhet överlag är alltför liten, vilket i sin tur får till följd att arbetet inte prioriteras tillräckligt i förhållande till riskerna. Samtidigt som myndigheterna inte klarar av att hantera uppgifterna är det dominerande påbudet att allt fler it-områden ska läggas ut på entreprenad. Det är allvarligt att regeringen inte har försäkrat sig om att det finns nödvändiga förutsättningar för myndigheterna att upprätthålla en god informationssäkerhetsnivå. Även om det i propositionen lämnas förslag som rör säkerhetsprövning m.m. vid exempelvis upphandling anser jag ändå att det är ett riskmoment i sig att utkontraktera uppgifter som innebär hantering av säkerhetskänslig information. Jag anser därför att regeringen bör ta fram riktlinjer för hur utkontraktering av it-verksamhet så långt som det är möjligt ska kunna undvikas i den offentliga förvaltningen. Detta innebär att jag anser att justitieutskottet bör tillstyrka motion 2017/18:3980 (V).